Нүхэд механизаторнууд! Мухар-Шэбэрэйхидэй үүсхэл үргэнөөр дэмжэе

Таряа хуряалга дээрэ үдэр, часшье гээнгүйгөөр хүдэлэе!

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 199 (11185) | 1966 оной августын 23, вторник | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй ОБКОМДО

Мухар-Шэбэрэй аймагай колхоз, совхозуудай механизаторнуудай социалис уялга тухай

Таряанай ургасые поточ- аргаар, хурдан түргэ- ар хуряаха тухай Мухар- Шэбэрэй аймагай колхоз, совхозуудай механизатор- нуудай абаһан уялгые КПСС-эй обкомой бюро дэмжээгаа.

Мухар-Шэбэрэй таряаша- дай үүсхэл, уялгые зүбшэн абажа, таряанай ургасые сага саг соонь, эрхим ша- нартайгаар хуряаха, гүрэн- дэ таряа худалдаха түсэб һайнаар дүүргэхын тула бү- хы механизаторнуудай дун- да социалис мүрысөө үргэ- нөөр дэлгэрүүлхэ гэжэ КПСС-эй райкомууд, айм- гүйсэдкомуудые, үйлэдбэ- риин управленинүүдые, мүн ажахынуудай хүтэлбэрилэг- шэд болон партийна орга- низацинуудые уялгалаа.

Ургаса хуряалга, таряа гү- рэндэ худалдалгаар хүдөөгэй ажалшадай дунда дэлгэр- һэн мүрысөөнэй ябаса ту- хай хэблэлдэ, радио болон телевиденидэ саг үргэлжэ харуулжа байха гэжэ Бу- ряадай АССР-эй Министр- нүүдэй Соведэй радио дам- жуулга ба телевидениин ко- митедые, республикын бо- лон аймагуудай газетэнүү- дэй редакцинуудые уялгал- һан байна.

Энэ жэлэй ургаса хуряалгые, гүрэндэ таряа тушаалгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ талаар Мухар-Шэбэрэй аймагай комбайнернуудай, трактористнуудай, шофёрнуудай болон бүхы таряашадай абаһан

СОЦИАЛИС УЯЛГА

...СР-эй Министрнүүдэй Совет, Бүхэсоюзна ...иональна союзуудай Центральна Совет бү- ...колхозниигууд болон совхозой ажалшадай, хүдөө ... предприяти, организацинуудай хүтэлбэри- ... мэргэжэлтэдэй ажалай эдэбхи, үүсхэлыень ...өөр сэгнэжэ, оронойнгоо хүдөө ажахые хүг- ... тулада БҮХЭСОЮЗНА СОЦИАЛИС МҮ- ...ӨӨ эмхидхэхэ гэһэн тогтоол абаһан байгаа.

...иэ комбайнернууд, трактористнууд, автомаши- ...олоошод, Мухар-Шэбэрэй аймагай бүхы та- ..., таряа хуряалгые поточно аргаар эмхидхэхэ ... аймагай семинарта хабаадагшад энэ тогтоо- ...рнимүһэн һайшаанабди. Тиигээд хэншье һаа ...эгэй ажалшан бүхэн, колхоз, совхо- ..., аймаг, область, республиканууд энэ шухала ..., бүхэсоюзна социалис мүрысөө үүсхэлгэдэ ...охо бээз гэжэ һананабди. Социалис мүрысөөн- ...бхитэйгээр хабаадаха. Тиигэжэ партиингаа ... съездын, КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй ...обэринүүдые бэелүүлэлсэхэ хэрэгтэ аша ту- ...өруулалсаха гээшэ бидэнэй нангин хэрэг бо-

...өө ажахые хүгжөөхын тулада парти болон ...тельствынгаа угаа ехэ анхарал хандуулжа ..., аймагаймнай таряашад бүри һайнаар ...ажа гэжэ шиидэнхэй. Мүнөө намар Мухар- ...эймнай аймагта ороһо таряанай, хүдөө ... бусад ургамалнуудай баян ургаса абта- ...үлеэгдэжэ байна. Иимэ шэнжэ зүндөө ерээ- ... мэдээжэ, Механизаторнуудай һайнаар ажал- ...аа болоо. **Хабарай тарилга бэлэдхэлтэйгээр ...һан, богонихон болзорто, шанартайгаар та- ...хэгдэһэн байгаа. Бүхыдөө 30,7 мянган гек-** ...аар хахалагдажа, шэнэ газар элдүүрилэгдэ- ...ороһо таряан таригдаа һэн. Түрүү онол арга ...эгдэжэ, 45,4 мянган гектар таряалан дээрэ ...элүүлэн, нарин зуруудтайгаар та- ... хэгдээ. Энээнтэй хамта, нилээд ехэ таряалан ...үүлэгдэһэн. Мүнөө жэлдэ тарилга хэгдэһэн ... дээрэ 98,8 мянган тонно наг шэбхэ, хоёр ... гаран тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруу- ...а. 10 мянга гаран гектарта самолёдоор хоро ...дажа, буртаг үбһэн үгы хэгдээ. Агротехничес- ...бэринүүд наринаар сахигдажа, ороһо таряа ...аһан газарай нюруу жэгдэлэн дарагдаһан, ...ьлогдоһон байна.

...ээшье һаа, эдэ бүхы хэгдэһэн юумэмнай ур- ...бэлтэдэ хэгдэхэ хүдэлмэриин хахадынь гээшэ ...аа. Урдамнай үшөө ехэ зорилго табигдана. ...ааа саг соонь хуряажа абаха харюусалгата ... эмхидхэхэеэ байнабди. Энэ намар аймагай- ... ажахынууд хамта 63,3 мянган гектарта ороо- ...ряа, тэрэ тоодо 48,2 мянган гектарай шэнии- ...уряагдахаар хараалагдана. Энэмнай ехэхэн ...

...аряа хуряалгын үедэ ажалаа бүтээсэтэйгөөр ...дхэхэ, ороһо таряае гээлтэ хоролтогүйгөөр, ...артайгаар, түргэн болзор дотор хуряажа аба- ... тулада ажахы бүхэндэ поточно арга үргэнөөр ...лэхэ байнабди. Энэ түрүү арга хэрэглэхэдээ ...түрүүн техникээ зүбөөр хубаарилжа, ажалы- ...һайнаар эмхидхэхэ, комбайнернуудта матери- ...о-техническэ туһаламжа саг үргэлжэдөө хүр- ...хэ ушартай.

...уряалгын болзорые богони болгохын тулада 40 ... гектарта ороһо таряа амяарлан хадагда- ...м. Энээндэ 141 агрегат ашаглагдаха байна. ...най халуун хаһада механизаторнууд хоёр ха- лаанда хүдэлхэ, тиигэжэ хүдэлмэриин нэгэ үдэр соо 5121 гектар таряа баал болгон унагааха, бүхы хадалгаяа хүдэлмэриин 8 үдэрэй туршада дууһа- хаар бэеэ уялгалнабди.

Хадагдаһан баалнуудые суглуулан сохилго унжа- гайрхагүй юм. Ороһо таряанай хатамсаар энэ хү- дэлмэридэ комбайнууд олоороо табигдаха. Нэгэ комбайнаар үдэртэ 15—18 гектарай баалнуудые хуряаха, тиигээд хүдэлмэриин 13 үдэр дотор хадаг- даһан таряагаа бүхыдэнь хуряажа абахабди. Ай- магаймнай ажахынууд ороһо таряа хуряалгые хү- дэлмэриин 15—20 үдэртэ дүүргэхэ зорилго табин- хай.

Хүдэлмэриин хаһада комбайнуудай агрегадуудые дүүрэн хүсэндэнь ябуулха гээшэ аргагүй. Ажалы- ень һаатуулхагүйн тулада тэдээндэ техническэ ту- һаламжа хүргэхэ, энээнэй хажуугаар автотран- спортнуудай ажалые зүбөөр эмхидхэжэ, комбай- нуудһаа таряа зөөлгые таһалгаряагүйгөөр ябуулха.

Таряа хуряалгын үедэ ажахы бүхэндэ тусгаар звенонууд бүрндхэгдэжэ, полинууд дээрэхи һолоо- мон дары суглуулагдаха, һүрилэгдэхэ. Тиигээд ком- байнаар хуряалга хэгдэһэнэй удаа газарынь хаха- лагдаха. Намарай паар хахалалга агротехническэ болзор дотор дүүргэгдэхэ юм. Сентябриин 20 бо- лотор хамта 24,8 мянган гектарта намарай паар хахалагдахаар түсэблэгдөө.

Ороһо таряа хуряалгые эмхидхэжэ байхадаа аймагаймнай колхоз, совхозууд түрүүшын үдэрһөө ерэхэ жэлэйнгээ тарилгада бэлэдхэл болгон үрэһэ хүрэнгэеэ хүсэд хүрэхөөр хаажа абаха байна. Энэ хүдэлмэрине ноябриин 1 болотор дүүргэхэ зорилго табяад, тоогууд дээрэхи ажалые хоёр һалгажа эм- хидхэхэбди. Гүрэндэ таряа сэбэрлэлгын хажуугаар үрэһэ хүрэнгэ хааха хүдэлмэри нэгэ доро ябуу- лагдажа тарилгын шанарта хүргэгдэхэ юм. Тоо- гуудта ажаллажа байһан зон хоёр халаанда хүдэл- хэ, тиигэжэ таряа сэбэрлэдэг машинанууд бүтээсэ- тэйгөөр ашаглагдаха.

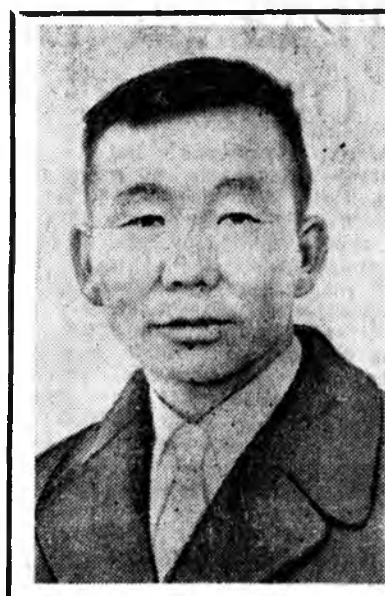
Энэ намар хартаабха, саахарай свёкло, овощ хуряалгые саг болзор соонь эмхидхэжэ, һайн ша- нартайгаар хуряажа абахабди. Мүнөө жэлдэ кол- хоз, совхозууд ороһо, таряа, хартаабха, овощ, саахарай свёкло гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүү- лэн дүүргэхые хүсэнэ.

Манай Мухар-Шэбэрэй аймаг мүнөө намар 246,5 мянган центнер ороһо, тэрэ тоодо жэлэйнгээ тү- сэбһөө гадуур 55,5 мянган центнер таряа гүрэндөө тушааха уялга абанхай.

Ургаса хуряалгын халуун хаһада полевой ста- нуудта, тоогууд дээрэ тракторна бригадануудта политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаха, ме- ханизаторнуудта һайн байра байдал түхеэрэгдэхэ. тэдэнэй эрилтэ хангагдаха байна. Бригада, звено бүхэндэ социалис мүрысөөнэй гурим эмхидхэгдэхэ, тодорхой уялганууд абтаха, ажалай дүн табан хо- ног бүхэндэ согсологдохо болоно.

Бидэнэр, Мухар-Шэбэрэй таряашад, энэ жэлэй та- ряа хуряалгые эмхитэйгээр үнгэргэе гэжэ респуб- ликынгаа бүхы хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаад, таряа хуряалгые богони болзорто, гээлтэ хоролтогүйгөөр үнгэргэе, поточно арга хэрэглэжэ, ажалаа бүтээсэтэйгөөр ябуулгаяа, колхоз, совхоз бүхэндэ социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе гэжэ уряалнабди. Тиигэжэ социалис уялгаяа дүүр- гэжэ, шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ амжалта туйлая.

(Аймагай семинарта хабаадагшад энэ жэлдэ таряа хуряалгые поточно аргаар эмхидхэхэ гэлсэхэдээ, энэ хандалга абаба).

Аха нютаг үргэн тужа, ха- да хабсагай, уула дабаагаар эл- бэг юм. Тиихэдээшье хада уула, хангил хабсагай, мундар- гын хаяа, ташалангаар яһалал бэлшээри бии даа, хүбшэ тайга гээшэмнай хэшэгтэйл юм. Ша- дажа ажаллабал, ниитынгээ малда хүрөөд, үшөө үлэхэ үбһэ тэжээл бэлдэхэ дүүрэн арга боломжотойбди,—гээд эндэхи зоной хэлсэдэгынь зүйтэй.

Жэшээнь, аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой залуу мал адуулагша Ошир Гунгаев маи һарын эхеэр 114 толгой бурүү, хашарагуудаа туугаад, холын бэлшээридэ гараа. Тэрэнэй адуулдаг мал хүбшэ тайгын хүнды соо гэхэдэ алдуу болохо- гүй. Хэды тиимэшье һаа, суу- та адуулгашан үдэр, һүни- гүй малаа адуулжа, тобир тар- ган болгоод, Эхэ орондоо хурга зузаан тарган мяха тушаахаар эрмэлзэнэ гээшэ. Эндэхи эрхэ байдалаар бодоод үзэхэдэ ха- рууһалдаг малайнь тус бүриин шэгнүүр сүүдхын 800 грам- маар нэмээхэ гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ даа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: О. Б. Гун- гаев.

П. ЖУЖАЕВ.

Аха.

Нёдондонойхиһоо ехэ

Луговодууд муугаар ажаллаа- гүй. Энэ жэлдэ Бэшүүрэй Кали- нинай нэрэмжэтэ колхоздо үбһэ- нэй ургаса урданайхиһаа нилээд ехэ. Хэрбээ нёдондо бүхы сабша- лан дээрэһээнь гектар бүриин 8—9 центнер ургаса абтаһан байбал, энэ жэлдэ 12 центнер хү- рэтэр хуряагдана.

Абтажа байһан бүхы үбһэнэй хэмжээе гаргахада, тус колхозой- хид нёдондонойхиһоо 3—4 мян- ган центнерээр ехэ үбһэ хуряа- хаар хараална. Мүнөө колхозой сабшалан хуряагдажа дүүрэхэ болоо. Һүүлшын гектарнууд сабшагдажа байна. Олон дахин үһалагдаһан зарим участогуудһаа га бүриин 18 центнер үбһэн һү- рилэгдэнэ.

Е. НИКИТОВ.

БАЯН БАЙХАБДИ ДАА СИЛОСЭЭР

***Тус отделенидэ 3 мянган тонно силос тусхай траншэйдэ дарагдаа. * Үшөө 4 мянган тонно хэгдэхэ. * Үнеэн бүридэ 17 тонно силос дарагдахань.**

«Зун намарай халуунда хара хүлһөө гаргаа һаа, үбэл, хабарай хүйтэндэ өөхэ тоһон соо умбахаш» гэжэ урданай зон хэлсэгшэ бэлэй. Энэнь зүйтэйл ха.

Эгээл мүнөө колхоз, совхозуудта бүхы хүсэ, арга боломжоёо элсүүлэн, эршэмтэй шангаар хүдэлжэ шадаал һаа, ниитын адууһа малда үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэгдэхэ, энээнһээ уламжалан, үхэр мал тобир һайн ондо ороходо, мяха, һүншье элбэгээр абтаха байна ха юм. Тиимэһээ манай Корсаково тосхоной ажалшад, малшад энээниие бүхы сэдьхэлһээ һайн ойлгожо, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ үбгэн, залуугүй эдэбхитэй шударгы хабаадалсана.

Отделениинхиднай сабшалангайнгаа ногоо сабшажа, хуряажа байхынгаа хажуугаар, малай шэмэтэ тэжээл—силос түлэг даража байнхай.

Урда жэлнүүдтэ бидэ силосэй ургамалнуудые хожомшог, августын тэнгһээ хойшо хуряажа эхилдэг һэмди. Яахадааб гэхэдэ, таримал ногоонуудаймнай ургаса үшөө һайса гараг гэжэ хүлеэдэг байгаа бшуубди. Теэд үнэндөө ногооншье мүртэй ургахагүй, үшөө хажуугаарнь таряа хуряалга эхилшэхэ, тиигэһээр эсэстээ силос даралгын хүдэлмэри ехээр гэдэргэ татагдадаг, бүри намар хожом болотор унжагайрдаг һэн. Энээнһээ уламжалан, силосэй шанар муудаха. Иимэрхүү байдалдэ яһала орожо үзэһэн байнабди.

Харин байгша ондо эдэ бүгэдые хараада абажа, бүхы талаһаань бодомжолжо үзөөд, силосэйнгээ ургамалнуудые хабарынь урда урдынхиһаа эртэ таряабди. Бүхыдөө 640 гектарта горох обёос хоёрой холисо, мүн наран сэсэг таригдаһан байна. Хабартаа, зундаашье хура бороо хаһа сагтаа орожо, силостэ дарагдаһан тэдэ ургамалнуудnай яһала ургаа.

Горох, обёосой ургасын ногоон эшэ намаанай шарлажа, дан хатуу болошохоһоо урда августын 1-һээ хойшо тэрэнээ хуряажа эхилээбди. Силосэй ургамалые ягаа эртэ хуряажа захалаа юм гээд һанажа болохо. Хэрбээ энээнһээ хожомдуулаа һаамнай, горохой набша намаа хатажа, буурсагайнь эдеэн адхаржа болохо бшуу. Тэрэмнай мүнөө эгээл шэмэтэй зохид үедөө байна гээшэ.

Үнгэрэгшэ арба гаран хоног соо хамта 220 гектарай ургаса хуряажа, **бүхыдөө 3 мянга шахуу тонно һайн силос тусхай нүхэ, траншейдэ хэжэ дараабди. Энэ хадаа нёдондо бүхыдөө дараһан силосһээмнай һураггүй ехэ.** Гектарай дунда зэргээр 140—150 центнер ногоон намаа набша хуряагдана. Силосэй ургамал хуряалгада 6 комбайн һаадгүй ябадаг. Тэдэнһээ гараһан хэршэдэһэн ногоон набша намаае 15 автомашина, мүн тусхай хоорботой тэргэтэй тракторнууд таһалгаряагүй шэрэнэ. Хура бороодошье силос даралга зогсоогдоногүй.

Энэ жэлэ отделенимнай бүхыдөө 5,4 мянган тонно силос дараха түсэбтэй юм. Түсэбөө дүүргэхэмнайшье дамжаггүй. Тиигэбэшье энээгээр һанаагаа амархагүй, арга боломжоёо гүйсэд хэрэглэжэ, **мүнөө дарагдаад байһан 3 мянган тонно дээрээ үшөө 4 мянган тонно дараха зорилго табинабди.** Тэды шэнээн силос дараха арга боломжошье бии. Мүнөө үшөө 420 га тухай газарта горох обёосой холисо, наран сэсэг ургажа байна. Эгээл доогуур абахада тэндэһээ гектарай 100—110 центнер ногоон намаа набша сохом гараха.

Тиигээ һаамнай отделенидээ **бии байһан үнеэдэй тус бүридэ дунда зэргээр 17 тонно силос лаб дарагдаха аргатай.** Энээнэй түлөө хам орон тэмсэжэ байна гээшэбди.

Силосэйнгээ һайн шанартай байха, дараандаа гутаха, муудахагүй, гээлтэ хоролтодо орохогүйн тула ехэнхиинь тусхай шулуун ханатай нүхэн, траншей соо дарахабди. Бии байһан траншейнүүдээ хуу сэбэрлээд, бэлдээд, үшөө шэнэнүүдые түхеэржэ байнабди.

Сентябриин 1 болотор силос даралгые сүм дүүргэхын түлөө механизаторнуудnай одоол «унаһан малгайгаа абаха тухагүй» гэхээр, бороо хура, халуун наранишье байг, өөрэгүй эршэмтэйгээр хүдэлнэ.

Ц. БАЖЕНОВ,
Кабанскын аймагай Оймором совхозой 3-дахи отделение эрхилэгшэ.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ГҮРЭНДӨӨ АДУУҺА МАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ХУДАЛДАХА ТАЛААР БАЙГША ОНОЙ ГУРБАН КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБӨӨ ЯМАРААР ДҮҮРГЭЖЭ БАЙҺАН ТУХАЙ

1966 оной августын 20-ной мэдээн

(Юһэ һарын түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Мяхан	Һүн	Үндэгэн	Нооһон
Баргажанай	44	68	98	102
Бэшүүрэй	51	88	119	103
Зэдын	52	84	132	99
Яруунын	38	88	147	123
Баунтын	31	93	—	—
Загарайн	60	82	110	98
Захааминай	55	83	125	96
Кабанскын	93	91	98	163
Прибайкалиин	77	90	105	68
Хяагтын	58	88	106	100,3
Мухар-Шэбэрэй	49	90	108	113
Сэлэнгын	48	88	124	108
Түнхэнэй	67	87	90	117
Ахын	3	39	—	97
Улаан-Үдын	62	88	108	114
Хориин	50	89	113	114

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЫН ЯМАРААР ЯБАЖА БАЙҺАН ТУХАЙ

1966 оной августын 20-ной мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр харуулхада)

Аймагууд	Бүхыдөө үбһэнэй дарагдаһаниинь	Тэрэнһээ һүрилэгдэжэ абтаһаниинь	Силосэй сабшагдаһаниинь
Баргажанай	40	32	7
Бэшүүрэй	74	40	3
Зэдын	76	20	8
Яруунын	32	5	12
Баунтын	20	17	—
Загарайн	49	34	4
Захааминай	63	40	34
Кабанскын	81	44	49
Прибайкалиин	66	38	64
Хяагтын	65	33	3
Мухар-Шэбэрэй	60	28	10
Сэлэнгын	65	34	9
Түнхэнэй	66	44	34
Ахын	58	27	—
Улаан-Үдын	72	40	11
Хориин	40	18	9
Хойто-Байгалай	23	—	—

Шэниисэ хадагдажа эхилбэ

ХЯАГТА. (Телефоноор абтаба). Совхозоймнай 1-дэхи отделени ажахы соогоо эгээл түрүүлэн шэниисэеэ хадажа эхилээ. Эндэ 4 агрегат хүдэлнэ. Комбайнернууд Н. Банзаракцаев, М. Гармаев, А. Гурулев гэгшэд таряа хуряалгые богони болзор дотор, һайн шанартайгар үнгэргэхэ гэһэн уялга абаад, ажаллажа байна. Хоёрдохи отделениин механизаторнууд баһал хүдэлмэридөө хам оронхой. Түрүүшын баалнууд жэрылдэжэ захалаа.

А. ГАРМАЕВ,
Ехэ-Нугын совхозой хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэ.

КАМСКА ГИДРОЭНЕРГЕТИГҮҮДЭЙ АМЖАЛТА

ПЕРМСКЭ ОБЛАСТЬ. Воткинск ...естройн олохон хүдэлмэришэд, ...инженерно-техническэ хүдэлмэри- ...гшэд, алба хаагшад Кама мүрэн дээрэхи Воткинско гидроэлектро- станцине болзорһоо урид ашаглал- тада оруулһанай түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнагдаа.

Эндэхи нэгэ миллион киловатт хүсэтэй гидроэлектростанци ха- раалагдаһан болзорһоо урид ба- ригдаба. Тус станцине бариха үедэ 20 миллион түхэриг алмаг- даһан байна.

Энэ ГЭС ашаглалгада ороһон- һоо хойшо 8 миллиард үлүүтэй киловатт-час хямда сэнтэй элект- рын элшэ хүсэ (тэрэ тоодо 200 миллион үлүүтэй киловаттыень түсэбһөө гадуур) үйлэдбэрилэн гаргаа. Электрын элшэ хүсэнэй өөрынь үные хямдаруулһанай ашаар түсэбһөө гадуур 1.400 мянган түхэригэй алмалта хэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Воткинско ГЭС.

ТАСС-ай фотохронико.

ТАРЯАГАА ТҮРГӨӨР, ПОТОЧНО АРГААР ХУРЯАХАБДИ

Мухар-Шэбэрэй аймагай „Коммунизм" колхозойхид энэ жэлдэ 3633 гектар таряа 12 хүдэлмэриин үдэр соо амяарлан хадаад, тэрэнээ 15 үдэртэ суглуулан сохихо. Тиихэдэ бүхы таряагаа 20 хүдэлмэриин үдэр соо хуряажа дүүргэхэ зорилготой.

Бүхы техникээ зүбөөр хубаарилан табижа, тус тустаа 3-4 комбайнтай долоон звено эмхидхээ. Комбайн, жатка бүхэн хоёр халаанда хүдэлгэгдэхэ.

Ургасын хуряагдамсаар һолоомыень суглуулжа абаад, газарыень дары хахалха.

Комбайнһаа гараһан орооһон түргэн сэбэрлэгдээд, бэлэдхэлэй пунктда ябуулагдаха үрэһэ хүрэнгэдэ хаагдаха байна.

ТАЛА ДАЙДЫМНАЙ бүрхөөгшэ алтан таряа хуряажа эхилхэ халуун хүдэлмэриин хаһа улам ойртожо байна. Мүнөөшье колхозоймнай зарим таряалан дээрэ түрүүшын жатканууд гаража, эдеэшэһэн горохой ургаса хуряажа эхилээ. Тингэбэшье шэнисэмнай бүри һайнаар ургаад, хана шэнги тэбхыжэ, мантан хоолосуудаа ганхуулан, алталма долгёор эбхэрэн, ажалша таряашадаймнай зүрхэ сэдьхэл баясуулна.

Бидэнэр, энэ статьяе бэшэгшэд «Коммунизм» колхоздо яһала униханай хүдэлжэ байһан, ажахынгаа хайшан гэжэ урган хүгжэһэниие, таряа ургуулгаар республикын түрүү колхоз гэжэ ятаад суутай болоһониие хаража ябаһан зон гээшэбди. Илангаяа һүүлэй хэдэн жэлэй туршада колхоздо таряалангай га бүриһөө ургасын хэр зэргэ абтаһаниие эндэ харуулжа болоно.

	1961	1962	1963	1964	1965
Оробhото ургамал	13,9	18,9	12,8	17,7	12,8
Шэниисэ	15,3	22,5	13,4	19,9	13,5

Зарим жэлнүүдтэ ган гасуур гү, али хүйтэн уларилтай жэлдэ таряанай ургаса бага зэргэ доошоо ороһон байгаашье һаа, хэтэрхы ехэ хубилалта болоогүй. Жэшээнь, зарим ажахынуудта нэгэ жэлдэ гектарай 14—15 центнер таряан абтаһан аад, нүгөө жэлынь га бүриин миил 5—6 центнер ороһон хуряагдана ха юм. Манда тиимэ юумэн байхагүй. Ямаршье жэлдэ гол түлэб нэгэл тогтууритай бараг ургаса абтадаг гээшэ.

Байгша ондошье даб дээрэ харахада нилээд һайн ургаса абтахаар хүлеэгдэбэ. Эгээл мүнөө таряанай узуур дээрээ эдеэшэжэ, оробһонойнь шэмээ абажа байхада колхозоймнай таряашад ургасаяа хайшан гэжэ түргэнөөр, нэгэшье гээлтэгүйгөөр, эрхим шанартайгаар хуряаха тухай бодомжолжо байна. Ондоо ажахынуудтал адли манайшье колхоз таряа хуряалгада бүхы талаһаань жэншэдгүй һайнаар бэлдэхэ, хамаг юумэеэ хурьгы хухадгүй наринаар түхеэрхэ гэжэ оролдоно. Нэн түрүүн хуряалгын машина техникэ түгэд бэлэн болгохо хэрэгтэй. Таряанай эдеэшэжэ байһанһаа хаража үзэхэдэ, гол түлэб августын 25-һаа жаткануудаа табижа, ургасаяа амяарлан хадажа захалхабди. Тэрэ болотор удыхэншье һаань, бүхы техникээ: **22 комбайн, 6 жатка, 16 подборщигууд хуу бэлэн болоод байна.**

Ингээд лэ удахагүй таряалан дээгүүрнай хүсэтэ машинанууд үдэр һүнигүй хүнхинэлдэхэнь. Эдэ бүхы машина техникын абяанай минуташье таһархагүйн тула хуряалгынгаа эхилхын урда гээ ажалаа хайшан гэжэ эмхидхэхэ, юу хэхэ тухай эзэн ёһоор хаража үзэхэ, бодомжолхо зэргэтэйбди.

Бүхы техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр

ТАРЯА ХУРЯАЛГЫН хүдэлмэри эмхидхэхэ талаар хэдэн олон арганууд хэрэглэгдэдэг гээшэ.

Бидэ «Коммунизм» колхозой түлөөлэгшэд гурбан жэлэй саада тээ Бэшүүрэй аймагай Охин-Булагай совхоз ошоһон байнабди. Тус ажахынхид тэрэ жэлдэ таряагаа тон богонихон болзорто гэхэ гү, али тиихэдэ суутай болоһон «темижбекскэ аргаар» хуряаха гэһэн байгаа ха юм.

«Темижбекскэ аргаар» хайшан гээд таряа хуряаха тухай семинар тэндэ үнгэргэгдэжэ, ургаса түргэнөөр хадаха дүршэл харуулагдаа һэн. Семинаршье муу бэшээр үнгэрөө һааб даа. Теэд таряа түргэнөөр хадахадаа хубхай ехэ яараха тэбдэхэ ушар гараа. Жэшээлхэдэ, агрегадуудаа дан ехэ хурдан скоростёор ябуулжа, охин-булагайхид горитой алдуу хээ гэжэ һанагдана. Хэнэйшье мэдэһээр, Охин-Булагай совхоз, мүн республикын бусад ажахынууд Кубаниин колхоз, совхозуудта орходоо машина техникээр һураггүй үсөөн ааб даа. Жэшээнь, манай ажахынуудта комбайнаар хэхэ ажал «Темижбекский» совхозойхидо орходоо 3—4 дахин ехэ байна бшуу. Тиимэһээ хуряалга дээрэ машина техникээ хамаг хүсөөрнь ябуулжа, гарһаа гаратар гүйлгэжэрхихэ гээшэмнай буруу бшуу.

Зарим газарта таряанай ургасые түргэн аргаар хуряаха гэлсэхэдэ, заабол машина техникые хурдан скоростёор ябуулжа хүдэлхэ ёһотой юм гэжэ һанадаг. Тэрэмнай даншье тиимэ бэшэ. Таряа түргэнөөр, богони болзорто хуряаха гээшэмнай, нэн түрүүн агрегат бүхэниие бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ, зүбөөр ашаглаха гэһэн удхатай ха юм. Харин жатка, комбайнуудаа хурданаар ябуулаабди гээд сүүдхын 9—10 час соо ходоро гүйлгэжэрхёод, бэшэ тээнь миин байлгаха болоо һаа яашье таарахагүйл.

Охин-булагайхидай хараалдаа абангүй алдаһан юумэнь үшөө юуб гэхэдэ, таряагаа түргэн хадахынь хадаад, тэрэнээ хуряаха, оробһоёо тоог дээрэ дары сэбэрлэхэ, таряалангай һолоомо суглуулха, газарынь хахалха хүдэлмэринүүдэйнгээ хоорондо ехэ забһар гаргаа, гээгдүүлээ. Гадна тэдэнэр таряа түргэнөөр хуряаха арга хэрэглэхэлээ агрегадуудые техническэ талаһаань һайнаар харууһалха тон шухала зүйлые хараалдаа абангүй байшоо. Комбайн, машина бүхэниие техническэ талаһаань харууһалха хүдэлмэриие тон бодомжотой наринаар табижа шадаагүй һаа, ургаса хуряалгые түргэн аргаар эмхидхэхэ тухай хэлсэйэнэйшье үлүү. Энээниие өөһэдынгөө дүй дүршэл дээрэһээ һайн мэдэхэ болообди.

Ингэжэ бидэ охин-булагайхидые зэмэлхэ, республика соогоо түрүүлэн таряа хуряалгада шэнэ онол арга нэбтэрүүлхэ тушаа эхи табиһан тэндэхи механизаторнуудай ажалые доройтуулха, доошонь дараха гэнэ бэшэбди. Тэдэмнай шэнэ түрүү аргада эхи харгы нээжэ үгэһэн зон шуу. Тиимэһээ тэдэндэ бэрхэтэй байһаниинь элитэ. «Хүн алдуу эндүүһээ һургаал абадаг» гэлсэдэг ха юм. Бидэ хүршэнэрэйнгөө, мүн өөһэдынгөөшье алдууһаа һургаал абажа, таряа хуряалгые шэнэ гуримаар эмхидхэхэ гэжэ шиидээбди.

Таряан конвейер дээрэ

УРДЫНХИДАЛ ургасаяа миил түргэнөөр хуряаха гэдэгээ болижо, харин таряагаа түргэнөөр аад, таһалгаряагүй (поточно аргаар) хуряадаг болохо саг ерээ. Түргэнөөр аад, поточно дан ехэ хурдан скоростёор ябуулжа, Охин-булагайхид, хуряалга болоод, таряанай «ара талын» хүдэлмэринүүдэй хоорондо багаханшье забһар гаргахагүй гэһэн удхатай. Ондоогоор хэлэбэл, ургаса хуряалгын хүдэлмэри, ороһо таряан таһалгаряагүй, конвейерээр ябуулагдаха болоно.

Таряа таһалгаряагүй конвейерээр ябуулха гээшэмнай, түбхын түрүүн комбайнһаа гараһан ороһые нэгэшье һаадгүй зөөжэ, түргэн сэбэрлээд, автомашинада ашажа, бэлэдхэлэй пунктда эльгээхэ, заримыень ерэхэ жэлэй үрэһэ хүрэнгэдэ хааха, хадагалха, мүн эдеэ хоолдо таһалха ёһотой. Таряалан дээрэһээ комбайнуудай гаража ошомсоор хойноһоонь тусхай трактор, машинануудые табижа, һолоомыень суглуулха, һурилхэ, удаань дары газарынь һайнаар хахалжа элдүүрилхэ байна. Ингэжэ таряагаа түргэнөөр, поточно аргаар хуряахын тула колхоздо бии байһан бүхы машина техникэ зүбөөр, дүүрэн хүсэндэнь хүдэлгэхэ, таряалан дээрэхи бүхы ажалые тон нягта һайнаар хэхэ болонобди.

Мүнөө колхозоймнай хоёр бригадануудта хуряалгын тусхай звенонууд эмхидхэгдээ. Звено бүхэндэ 6—8 механизатор оронхой, тэдэнэртэ 3—4 комбайн заалгагданхай. Энээнэй ашаар комбайн бүхэниие хоёр халаанда хүдэлгэхэ арга олдоо. Жэшээнь, үдэрынь штурвальщигуудай комбайнаа хүдэлгэхэдэ, харанхы болохолоор зайн гэрэл носоожо, дүршэлтэй хүнүүдынь комбайнаа жолоодохо юм. Бүхыдөө долоон звено хүдэлхэ.

Ажал хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэжэ шадаагүй һаа, ямаршье һайн түсэб бэелүүлэгдэнгүй, миил хооһон саарһан болоод һалажа магад шуу. Тиимэһээ манай колхозойхид энээниие гүйсэд ойлгожо, бүхы юумэеэ ехэ, багашье һаань, хуу тооложо, бодомжолжо үзөө. **Ажахыдамнай энэ жэлдэ бүхыдөө 4827 гектар таряан хуряагдаха байна. Тэрэнэйнгээ 3633 гектарынь амяарлан хадаха, хуряахаар түсэблэнхэйбди.** Энэ таряа хадахын тула «ЖВН-6» түхэлэй 6 жатка бэлдэнхэйбди. Хэнэйшье мэдэһээр, иимэ жатканууд үдэрэй 37 гектар хадаха даабаритай. Теэд эдэ машинануудые дүршэлтэй механизаторнуудта даалгаад байбал, үдэрэй 50—60 га хадаха дүүрэн аргатай. Тиигэжэ шадабал, бүхы 6 жатканууд үдэр бүри 300 гектар таряа унагааха байна. **Энээн дээрэһээ бодоходо, зургаан жаткаараа 12 хүдэлмэриин үдэр соо хамта 3633 гектар ургаса амяарлан хадаха гүйсэд аргатайбди.**

Саашань. Хадагдаһан баалнуудые 16 подборщигуудаар 15 хоног соо хуу суглуулжа абахаар түсэблэнхэйбди. Тиигэжэ бүхы таряа 20 хүдэлмэриин үдэр соо сүм хуряажа дүүргэхэ аргатай болоно гээшэбди. Үшөө 1194 гектар ургаса 9 үдэр соо комбайнаар сэхэ хуряаха түсэбнай энээн соо оролсоно.

Звено бүхэн өөрын түсэбтэй

ТАРЯА ХАДАХА, хуряахаһаа эхилээд, тоог дээрэ сэбэрлэжэ, амбаарта хааха хүрэтэр— бүхы ажал звенонуудай түсэб соо хараалагданхай. Мүн ямар ажалда хэды шэнээн гаргаша хэгдэхэб, звеногой гэшүүн бүхэн хаана ямар газарта хүдэлөөд, даабаряа хайшан гээд дүүргэхэб гэжэ хуу тодорхойлогдонхой. Эгээл эндэ суута полководец Суворовой: «Солдат бүхэн өөрынгөө урдахи зорилго арбан хургандаал мэдэхэ зэрэгтэй» гэһэн ёһо заншал баримталагдана. Тиимэһээ звено бүхэндэ, комбайнер бүхэндэ газарынь заажа үгөөбди. Таряалан бүхэн загуун болгогдожо таһалагдаха. Агрегадууд өөр өөрынь загуунтай байхадаа ажалайнь бүтээсэ ехэ байха бшуу.

Колхозой нэгэдэхи бригадын түрүү механизатор И. М. Оленниковэй звеногойхид түсэбые жэшээ болгон харуулая. Тус звено тусхай подборщигуудтай «СК-3» түхэлэй гурбан комбайнтай. Эдэнэр августын 30-һаа сентябриин 12 болотор хадагдаһан баал суглуулжа сохихо юм. Бүхыдөө 591 гектар газарай ургаса хуряаха болоно. Жэшээлбэл, нэгэ подборщик час соо 1,1 гектарай ургаса хуряажа, халаан соо 15 гектар баал суглуулха нормотой. Энээн дээрэһээ харахада, звеногойхид баал суглуулгаяа хараалһан болзортоо заабол дүүргэхэ гүйсэд аргатай. Удаань сентябриин 12-һоо 14 болотор нүхэр Оленниковэй звено 127 гектар таряа комбайнаар сэхэ хуряаха юм.

Хуряалга дээрэ хүдэлхэ бүхы техникын алхам бүхэниие бодомжотойгоор түсэблэхэһөө гадна, үшөө нэгэ иимэ юумэндэл гол анхаралаа хандуулаабди.

Урдань трактор, комбайнуудай эбдэрһэнһээ боложо, үнэтэ саг дэмы хосордог, хуряалгын хүдэлмэришье гэдэргэ татагдадаг байһан. Харин мүнөө механизаторнуудай хүдэлмэриингөө сагые дэмы гээхэгүйнь тула хуряалгын үедэ тусхай түхеэрэлгэтэй, хэрэгтэй запчаститай хоёр автомашина ходо ябажа, комбайн, машинада хээрэнь техническэ харууһа хэхэ, эбдэрээ һаань түргэн заһабарилаад үгэхэ болоно. Автомашина бүхэндэ хоёр-хоёр мастер-заһабарилагшад ябаха, тэдэндэ газоэлектрогагнуури хэхэ болон бусад зэмсэг зэрэ түгэд байха. Техническэ туһаламжын машинануул таряалан дээрэ үдэр һүнигүй ябаха юм. Хэрбээ комбайн, тракторай ехээр эбдэрээ һаань, техническэ туһаламжын машина механизаторые шэрээд, заһабарилгын мастерскойдо дары абаашаха байна. Тэндэнь заһабарилагшад баһал түхэреэн сүүдхэ хүдэлхэ.

Комбайнай хойноһоо плуг

УРГАСЫН хуряагдажа дүүрээд, таряалан дээрэһээ комбайнай гаража ошомсоор тэндэхи һолоомыень хуу суглуулжа һурилхэ, тиигээд газарынь намарай паар болгон хахалха гээшэ баһал ехэхэн харюусалгатай ажал.

Колхоздомнай таряалангай һолоомо суглуулха тусхай бүдүүн хоёр тросово нагшуургатай дүрбэн «ДТ-54» трактор табигдаха. Тэдэнэй суглууһан һолоомые тусхай түхеэрэлгэтэй гурбан трактор һурилжа байха юм. Тиигэжэ үдэр бүри 400 центнер һолоомон һурилэгдэхэ байна.

Һолоомоноһоо сэбэрлэгдэһэн таряалан дээрэ дары тракторнуудые табижа, газарынь хахалжа эхилхэбди. Яахадааб гэхэдэ, гансахан байгша оной таряандаал һанаагаа табяад, ерэхэ жэлэйнгээ ургаса тушаа анхархагүй болоо һаамнай яашье зохихогүйл. Ерэхэ намартаа хамта 4200 га эртын паар һайнаар хахалжа жэгдэлхэ зорилготойбди. Түрүүшын ээлжээндэ силосэй ургамалнуудые болон горох тариһан газарые хахалжа, намарай паар болгохобди. Юуб гэхэдэ, мүнөө эдэ ургамалнуудынай хуряагдажа, газарынь сүлөөлэгдэжэ байна ха юм.

Нэгэдэхи бригадада «ДТ-75» түхэлэй хүсэтэ 3 трактор хоёр халаанда, тиихэдэ үшөө 6 «ДТ-54» түхэлэй трактор һүниндөө ябажа, газар хахалхаар табигдаа. Тэрэшэлэн хоёрдохи бригадада «ДТ-75» түхэлэй 3 трактор, «ДТ-54» түхэлэй баһа 3 трактор хоёр халаанда, мүн үшөө 3 «ДТ-54» трактор нэгэ халаанда хүдэлжэ, газар хахалха болонхой. Зарим тракторнуудынь юундэ нэгэ халаанда хүдэлхэ болоо юм гэхэдэ, тэдэнэр үдэрынь таряа болон силосэй ургамал хуряадаг комбайнуудые шэрэхэ байна бшуу.

Августын 30-һаа намарай паар хахалжа эхилээд, энээнээ 22 үдэр соо дүүргэхэбди.

Таряан хамбы таһархагүй

КОМБАЙНҺАА гараһан таряа тоог дээрэ асараад, удаан хэбтүүлэнгүй түргэн сэбэрлэжэ, бэлэдхэлэй пунктда ябуулха, заримыень һайнаар арилгаад, амбаарта хэхэ, үрэһэндөө хааха болонобди.

Энээнһээ урагша ехэнхи хүдэлмэри гараар хэгдэдэг дээрэһээ тоог дээрэ таряан абаһаар, удаан хэбтэшэхэеэ һанадаг һэн. Илангаяа ороһо иишэ тиишэнь зөөхэ тусхай транспортёр дутадаг бэлэй. Мүнөөшье иимэ оньһон түхеэрэлгэнүүдээр морбди. Тингэбэшье бии байһан транспортёрнуудаа бодомжотой зүбөөр, дүүрэн хүсэндэнь хүд гэбэл, ядамаргүй гаралсаха бэзэбди. «Сельхозтехникын» туһаламжаар тоог дээрэхи хүдэлмэриие һайса оньһожоруулхаар хараалнабди.

Тусхай «ОВП-20» түхэлэй 6 агрегат хүд гэжэ, тэдээгээр 80,5 мянган центнер ороһо бэрлэхэ байнабди. Сэбэрлэгдэһэн, хатаагдаһан 2 мянган центнер таряан бэлэдхэлэй пунктда автомашинаар үдэр һүнигүй шахуу зөөгдэхэ юм. Ондоогоор хэлэбэл, колхозой тоог дээрэһээ үд бүри 2550 центнер алтан шара таряан бэлэдхэлэй пунктда эльгээгдэжэ байха.

Ерэхэ жэлэй ургасада 15 мянган центнер сортовой үрэһэ хааха болонобди. Тэрэниие амбаарта хэхын урда орёо нарин машинануудаар хэ дахин сэбэрлэхэ, тарилгын шанарта хүргэ ушартай. Таряа сэбэрлэлгэдэ хүдэлгэшэдэй бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллахынь тула түрүүшын түлөөһыень ехэ болгообди. Хүрэнгын ороһо гэдэхи, хоёрдохи классай эрхим шанартай болгогдоо гэжэ үрэһэ шалгалгын лабораторидо талагдаад байхадань, дээшэлүүлэгдэһэн түлөөһэниинь үгтэхэ юм.

Үрэһэ хүрэнгын ороһо октябриин 10 болотор хүсэд сэбэрлэжэ дүүргэхэ зорилго табигдана.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, энэ жэлдэ таряа хуряалга дээрэ урдынхи шэнги яарал тэбдэл, ухаа мэдээ табилган, хүл хөөрсэг болохогүй. Бүхы хүдэлмэри тодорхой нарин түсэбэй ёһоор, эмхи түрэтэйгээр бэелүүлэгдэхэнь гээшэ. Нэн түрүүн хуряалгын хүдэлмэри һайса оньһожоруулһан, машина техникын олон болоһоной ашаар ... болоо бшуу. Энэ жэлдэ колхозоймнай таряалан дээрэ нилээд олон «булад хүлэгүүд», хамта 22 гусенична, 16 колесно трактор, таряа хуряалгада 22 «талын корабльнууд». тэрэ тоо «СК-3» түхэлэй 11, «СК-4» түхэлэй 8 комбайн мүн зургаан «С-6» комбайн ябаха байна.

Коммунистнууд мурысөөнэй манлайда

ОМОГОРХОМООР ажалша бэрхэ, алтан гартай механизаторнууд, таряашад манай колхоздо олон.

Байгша ондо ажахымнай үнинэй механизатор П. П. Челночковой даадаг тракторна бригада «Газар таряалангай үндэр культуратай бригада» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо. Нёдондо ган гасуур байгаашье һаань, энэ бригада гектар бүриһөө дунда зэргээр 14,6 центнер таряан хуряагаа. Эрхим һайн ажалайнь түлөө П. П. Челночковто Һаяшаг Социалис Ажалай Герой нэрэ зэргэ олгогдоһон байна. Мүн олохон ... шуудһай орден, медальнуудаар шагнагдаа.

Тиигэбэшье үнгэрһэн жэлнүүдэйнгээ ... суугаар һанаагаа амараад һууха шадахагүй юмбибди. Илангаяа байгша оной ургаса хуряалга бүхы таряашад, механизаторнуудаймнай ... гэжэл шадабари дээшэлүүлхэ ёһотойл һургуули болохол.

Колхозой правлени, партийна бюро хүн зоной зүбөөр хубаарилан табиха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулаа. Звенонуудые бүридхэхэдөө түрүүшынгээ жэл хүдэлжэ байһан зоной хажууда ... бол дүршэлтэй хүнүүдые табиха гэжэ оролдоо. Тэдэнэр дүй дүршэлөө залуушуулда дамжуулха жэшээтэй.

Хуряалгын агрегадуудай дунда социалис мурысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гээшэ тон шухала байна. Тиимэһээ мүнөө мурысөөнэй гурим, ... хүн бүхэниие материальна талаһаань урмашуулха тушаа бүхы хэрэгтэй юумэн хуу хараалагдаа.

Звенонуудай дунда дэлгэрһэн мурысөөнэй ... үдэр бүри, бригаданууд айхи— табан хоног бүри согсологдожо байха. Мурысөөнэй гуримай нэгэ пункт соо иигэжэ бэшэгдэнхэй: «Гурбан комбайнтай звеногой 12 хүдэлмэриин үдэртэ 1800 га таряа хадаа һаань гэхэ гү, али агрегат бүхэнэй сүүдхэдээ 50 гектар ургаса һайн шанартайгаар хадаад байгаа һаань, 120 түхэриг мүнгэн шан үгтэхэ. 16 хүдэлмэриин үдэртэ 720 га ... рэ баал суглуулжа сохиһон комбайнай звено баһал тиимэ шан үгтэхэ».

Машина техникын хүсэ зүбөөр хэрэглэһэнэй ашаар таряа хуряалга дээрэ хүн зон тиимэшье олон байхагүй. Тиигэбэшье хэрэгтэй болоо һаань колхозой ондоо һалбаринуудта хүдэлжэ байһан зон механизаторнуудтаа туһалхаяа ерэхэ ...

Таряа хуряалгын халуун хүдэлмэриие коммунистнуудай толгойлон хүтэлбэрилхэ байна. Тэдэнэй үнэн шударгы, оролдосото ажалай ашаар амжалта туйлагдахань лабтай. Коммунистнуудай таряанай конвейерэй гол гол һудал бариһан ябаха зон. Тэдэнэрэй олонхи хуряалгын үедэ комбайн жолоодохо, тракторта һууха, тоог дээрэ хүдэлхэ, таряа зөөхэ—бүхы гол гол ажалнуудта тань хүдэлхэ байна. Бригада бүхэндэ, таряалан бүхэндэ партийна үгэ нэбтэрүүлжэ, социалис мурысөөнэй ошо бадаруулжа байха агитаторнууд томилогдонхой.

Иимэл даа, түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын намарай ургаса хуряаха зорилгомнай. Энээниие бүхы таряашад, механизаторнуудаймнай хамтараа зохёоһон, бодомжолһон түсэб гээшэ. Тиимэһээ тэдэнэр энээниие заабол хүсэндэнь хүргэхэ гэжэ үнэн зүрхэнһөө оролдохо ха юм.

ТЮТРИН, колхозой түрүүлэгшэ;
И. ШОЛОХОВ, партийна организациин секретарь;
С. УНИЧ, главна агроном;
А. СЫСОЕВ, главна инженер;
Е. ЖИРАКОВА, экономист.

ТАРЯА ХУРЯАЛГЫН ҮЕДЭ „КОММУНИЗМ" КОЛХОЗОЙ МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ СОЦИАЛИС МУРЫСӨӨНЭЙ ГУРИМ

Механизаторнуудай ажалые бүтээсэтэйгээр эмхидхэжэ, таряа хуряалгые шанартайгаар үнгэргэхын, һайнаар ажаллаһан механизаторнуудые урмашуулхын тулада колхозой правлени, партийна организаци иимэ тогтоол абаба.

1. Даалгагдаһан участогуудайнгаа ороһо таряае һайн шанартайгаар, хараалагдаһан болзортонь хуряажа, түсэбһөө бага бэшэ таряа абаһан, ороһо гүрэндэ хүдалдаха даалгабаряа дүүргэһэн, үрэһэ хүрэнгээ хаажа абаһан комплексно бригадада колхозой правлени, партийна организациин дамжуулгын Улаан туг барюулха.

2. Гурбан самоходно комбайнһаа бүридэһэн звенонуудай хүдэлмэриин 12 үдэрэй туршада 1800 гектарай ороһо таряа хадаһан гэхэ гү, али агрегат бүхэнэйнь сүүдхэдэ 50 гектар таряалан һайн шанартайгаар хадаһан байбалынь, звенодонь 120 түхэриг мүнгэн шан үгтэхэ.

3. «С-6» түхэлэй гурбан прицепной комбайнһаа бүридэһэн звенодо хүдэлмэриин 16 үдэрэй туршада 720 гектар таряа сохиходонь гэхэ гү, али агрегат бүхэнэй сүүдхэдэ 15 гектарай баалнуудые суглууһан байгаа һаа, тэрэ звенодо 180 түхэриг мүнгэн шан барюулха.

4. Хадагдаһан баалнуудые сохидог гурбан самоходно комбайнһаа бүридэһэн звенодо хүдэлмэриин 16 үдэртэ 720 гектар таряа сохиходонь гэхэ гү, али комбайн бүхэндэ үдэртэ 15 гектар хуряагаа һаань, звенодо 120 түхэриг мүнгэн шан үгэхэ.

5. Дүрбэн самоходно комбайнтай звенодо хүдэлмэриин 16 үдэртэ 960 гектарай (агрегат бүхэндэ үдэрэй 15 га) баалнуудые суглуулан сохиһон байбални 160 түхэриг шанда хүртөөхэ.

6. Гүрэндэ таряа тушаалгада ажаллаһан шоферой «ГАЗ-51» автомашинаар хүдэлмэриин 10 үдэртэ 4000 тонно-километр, «ЗИС-5» автомашинаар — 4800, «ЗИС-25» автомашинаар — 6400, «ЗИС-150» прицептэй автомашинаар 11200 тонно-километр ашаа зөөгөө һаань, 20 түхэриг мүнгэн шан, үгышье һаа энэ мүнгэндэнь үнэтэ бэлэг абажа үгэхэ.

7. Комбайнуудһаа таряа зөөдэг шоферто хүдэлмэриин 10 үдэртэ (2—10 километр зайда) «ГАЗ-51» автомашинаар 3600 центнер, «ЗИС-5»—4250, «ЗИС-150»—5000 центнер ороһо шэрээд байхадань, 20 түхэриг, үгышье һаа, энэ мүнгэндэнь үнэтэ бэлэг абажа үгэхэ.

8. Намарай паар хахалһан трактористда хүдэлмэриин 10 үдэр соо хоёр халаанда ажаллажа 140 гектар газар һайн шанартайгаар хахалаа һаань, 25 түхэриг мүнгэ шагнал болгон түлэхэ.

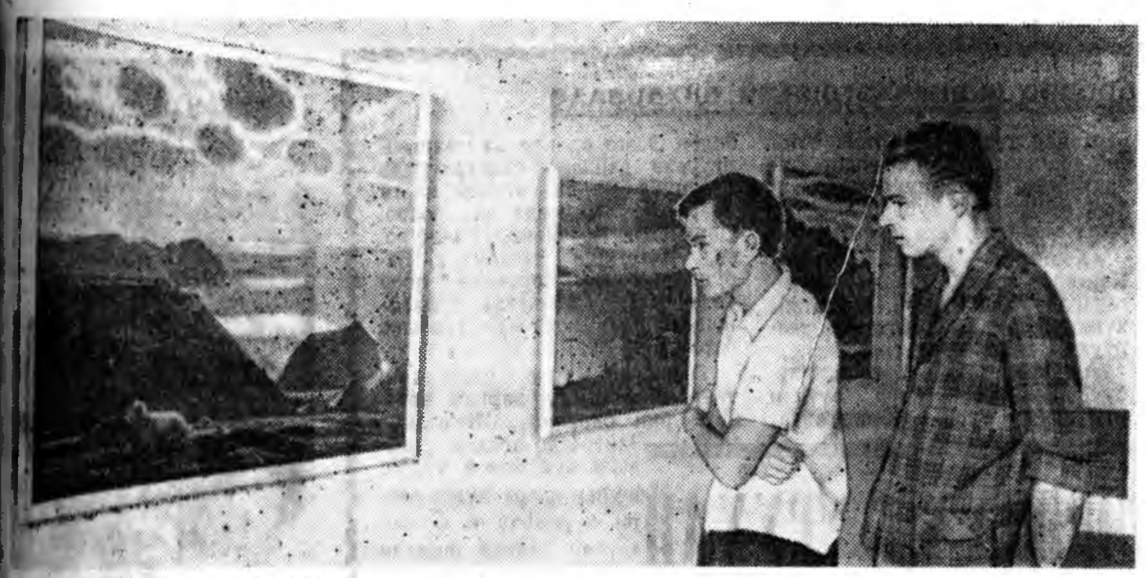
9. Таряа хуряалгада ябалсаһан трактористда энэ ажалдаа ото абалсаад, сентябриин 25 болотор 100 гектарта намарай паар хахалаа һаань, 25 түхэриг мүнгэн шанда хүртөөхэ.

Социалис мурысөөнэй дүнгүүд хуряалгын хаһада 5 үдэр болоод лэ согсоглогдожо байха. Тиигээд таряа хуряалга дүүрэһэн хойно ажалай бүхы дүн согсологдожо, механизаторнуудта мүнгэн шан барюулагдаха юм.

САРАТОВСКА ОБЛАСТЬ. Эндэхи «Ершовский» совхоз гүрэндөө 53 мянган центнер сортото таряа тушааха юм. Гол тоог дээрэнь таряа сэбэрлэхэ ба илгаха хоёр линии табигдаад, час соо 40 тонно ороһо арилгана. Эдэ линиинүүдтэ халаан соо 4 хүн ажалладаг. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Ершовский» совхозой тоог.

ТАСС-ай фотохронико.

ЛЕНИНГРАД. XIX—XX зуунжэлнүүдэй үедэхи Баруун Европын, Америкын искусствада зорюулагдаhан саг үргэлжын шэнэ экспозици Эрмитажда нээгдэв. Юhэн зал соонь Бельгиин, Голландиин, Италиин, немец, фин, швед, норвежскэ, американ уран зураашадай, тэрэшэлэн социалис оронуудай—Польшын, Венгриин, Чехословакиин, ГДР-эй, Румыниин мастернуудай зохёолнууд табигданхай. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: американ уран зохёолшо Рокуэлл Кентын зурагуудай зал соо. Эдэнние авторынь энэ музейдэ бэлэглэhэн байна. ТАСС-ай фотохронико.

Үндэр шагналда хүртэшэд тухай

ТҮРХЭЛЭЙ БАСАГАН

ГЭШЭНЭР, АХАНАРТАА орходоо айлай эгээл бага бүри— хон үхибүүн нэгэ бага эрхэшэгээр, бодо үнжэгэханөөр hургагдадаг ааб даа. Урдань, үмсөөрөөшье баhал тиимэ байгаа. Үглөөгүүр одхон үри бултанhаа хожом хүнжэл соohoo шохойжо, хушуугаа шомбойлгоhoop, яаралгүйхэн бодо. Одхоной бодоходо, зунай саг нь хүшөөмэл үрмэтэй шара гү, али хуруул, үбэл hаань hотой хярмасын шүлэн соо бугалаад абаhан хюсууг мяхан үлэ уралтахадажа, матаар үндэhэн соо хүлеэжэ байха. Теэд Цырмагай хуби заяан бага балшар ондоо байhан юм. Айлай эгээл урнь боложо түрэhэншье hаа, онсо эрхэ эдлэхэ хуби тэндэ тудаагүй hэн.

Эсэгээ хүсэд hайн мэдэхэшьегүй, энхэргэн мээхэй эхээ дахажа, эгэшэнэрээ хаража ахадаа, бишыхан Цырма эсэгээ үгылдэгшэгүй шахуу hэн. Цырмагай эсэгэтэн үнсөөрөө байхадаа шадал багатай байhан юм. Ахануудынь, эгэшэнэрынь арба-табан малнгаа эдихэ үбhэ хоол сабшаад, үл залгаад ажаhуудаг байба. Цыбэгэнэй булэ олоншье hаа, ехэ эбтэй: ахань ахашаг, дүүнь дүүшэг. Цырмагай эхэ «шэмхэжэ үгэхэдөө шадаг, шэбэнэжэ хэлэхэдээ үгөө үлгадаг» дару номгохон зантай, олтой ухаансар бэлэй. Тиимэhээ хон басагаяа эрхэдэ hурганхаар, хэдэ hургадаг байгаа.

— «Харыт, Жарбатанайл хаяа ша, бэрхэ үлин лэ» гэжэ Сүбэ, олойн хүгшэд, үбгэдтэ магтуулга, яhала бэрхэ хонишон боложо Цырмагай ябатар, түрэhэн нютаг рхэлдэнь анха түрүүшын hургуули 1930 ондо нээгдэбэ.

Нэгэтэ халюун намар, нютагтань түрүүшын колхоз эмхидхэгдэжэ, аланhаа намаржаанда эртэшэ зөөжэ ерээд байхадаа, Цырма hургуулида hураха тэжэ бэлдэжэ hэн. Торгон хара гэзэгээ хара байжа тайруулжа хаяад, түгэрхэн толгойтой хүбүүн шэнги зүhэлжэ, ута морин самса лжа үмдөөд, бүмбэгэр зөөлэхэн тэй хурьгаhaa, ягаа улаан шу нааданхайнуудhaa бархирхытай, hүгшархытай шахуу хахасаад, тэргэдэ хүлләhэн ехэ гэдэ тэй сабидагшанаараа hургуулида оруулээ hэн.

Түрүүшээр монгол үзэглэлдэ алгажа байтараа, хахад жэл болоод байхада, дахин латын үзэглэл бэ. Хүсэд hайнаар хууша монголоршье, латааршье уншажа шадахагүй шахуу ябатараа, Цырма доохи класста оробо. Хүдөөдэ нэ байдал ехэ хүндэ бэрхэшээл, сэл соогуур тогтоо hэн. Ахануудтайгаа хамта колхоздо ороод байhан түрүүшын жэлнүүдэй нэгэндэ эхэнь ha барашаба. Эдихэ, үмдэхэшье юмэнэй ехэ хомор байhан гушан гурбадахи ондо мэхээр, тэбиhэ мал жа, үл залгажа, үдэр үнгэргэн раа боложо ябатараа, үлдэхэ, оходоо hургууляа тэрэ жэлдэ жа, үнеэшэн эгэшэдээ ерэжэ, колхозой ажалда хүдэлжэ захалба.

Тэрэ тэhээр гуша гаран жэлдэ колхозой, удаань совхозой малда Цырма Зодбоевна Цыбикова таhалгаряагүй хүдэлжэ ябана.

Гушан гурбан жэл! Хүнэй наhан соо бага бэшэ саг. Артель, совхозойнгоо адууhа мал арьбадхан үдхэлсэжэ ябаха зуураа арад зондоо тон шухала хэрэгтэй хэды ехэ hү, мяха, ноohо, арhа энэ гушан гурбан жэл соо малшан Цырма гүрэнэй жасада тушаагааб? Тоолохо болоо hаа, зүггүй ехэ байха. Энээнние алдар соло олохын, магтуулхын тулада тэрэ хэдэг байгаа бэшэ. Хамта ажаллаhан нүхэдынь, нютаг зониинь, хамтынгаа ажалай эгээн олзо ехэтэй hалбарииe Цырмада найдаа. Зоной найдалhaa хүндэтэй, үнэтэй юун байха бэлэй. Тэд энэ найдал бэелүүлхэ гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Жэл бүхэндэ жэншэдгүй ехэ хонин бүхэнhөө хурьга абахын, тиигээд гол түлэб бэлшээриин хүсөөр тэдэниие таргалуулхын тулада нажар зунай сагта hүниин hэрүүгээр, Догнын Үндэрэй оройгоор үүрэй толоной дундиихатай адли хонидоо бэлшээридэ гаргаад, үдэшэлэн Хүнты Хаанай хүхэ мананда умбажа, одо мүшэдэй ялалзатар тэдэнээ адуулдаг. Харин үдын аажма халуунда хонидоо газаа hарабша доро байлгажа амаруулдаг, өөhэдөө унтажа, зали абадаг.

Зунай аажма халуундашье, үбэлэй янгинама хүйтэндэшье, Ехэ Яруунаhаа хоротойхоноор ходоро үлеэhэн хабарай хара hалхиндашье, бүхэли үдэр соо ори гансаараа модо тулаад хонидые тойрожо, үдэрhөө үдэртэ, жэлhээ жэлдэ ябаха гээшэмнай баатаршалга. Эгээл тиимэhээ хонин ажалые хүнгэн дээрэ тоолоод, талада байhан хонишоной хажуугаарнь тойроод, тогтон торонгүй гүйлгэжэ гаршаха гээшэ буруу. Хүсэ ехэтэ хүхэ ногоонойшье үе байг, хүйтэн сэбдэг үбэлшье байг хонишондо хододоо анхарал хэрэгтэй. Айл аймагhаа, амитан зонhoo таhаранги байдаг хонишод тэдэндэ ерэhэн зондо ехэ дуратай, тэдэнтэй хөөрэлдэхэ юумэтэй, олон зугаатай ходо байдаг.

Зунай түрүүшын hарын эхин байгаа hэн... Үбэлдөө саhа багатай, хабартаа бороогүй байжа газар дайда Яруунада ехэ хатанги янзатай. Добо газар хуаран харагдана. Доро газар мүн тал мүл ногоотой. Хорхойто, Хаймасаан нуурнууд дуhалшье нойтогүй болотороо шэргэжэ хаташанхай. Үhа шииг дутажа, үбэлэй хүйтэндэ хаха hүрэн гандаhандал адли хара хүрьhэтэ Хаймасаанай полинууд хура бороо ехээр хүлеэhэн түхэлтэй. Машинаар гүйлгөөд гарахада бад хара тооhон хойношни удаан гэзэгэтэн үлдэнэ. Хаймасаан ерэхэдэмнай hүрэг олон хонид hаял набшалжа байhан бургааhа hөөгүүд доогуур үдын халуунhаа хорожо байба. Гэртэ ороходомнай Цырма абгайтан hая сайлахаа оронхой hууба. Жамса нүхэрынь hалхинай шалтэй малгайгаа үмдөөд, полиин стан мотоциклаар гүйлгэхөөр түхеэршоод байба.

Үнинэй уулзаа, харалсаагүй байhан аад, сай ужа, яаралгүй хөөрэлдэжэ hуутараа нэгэ иимэ асуудал hурабаб?

— Сабшалан дээрээ удааржа байна бэшэ гүт? Июнь hара арбаадтаа дүтэлжэ байнал ха.

— Тиимэньшье тиимэ. Үни зуhаландаа зөөхөөр болоhон аад, үhанhаа боложо удааржа байнабди,— гэжэ Цырма Зодбоевна харюусаад, минии ойлгожо ядажа байhые мэдэмсээрээ саашань үргэлжэлүүлбэ.

— Яруунада аяар холын дайдаhаа үбhэ асарба гэжэ хэзээ дуулдаа hэм? Молор талын үбhэ ногоон хэдышье мэмэ, үлэ ехэтэй байг, мянгаад модондо үбhэ шарэжэ юумэнэй урда гараха бэшэбди. Шадахадаа бэшэ, ядахадаа тиигдээ юм бэзэ. Үбhэ тэжээл тухай бодоходоо газараа уhалха тухай боложо үзэхөөр бологдоол гэжэ hанагшаб.

Ажалдаа түхеэржэ байhан Жамса Хайдапович яарахаа болёод, манай хөөрэлдөөндэ хамжаба:

— hүүлэй арбаад жэл соо хүдөө ажахы тушаа хэлэгдэhэн, абтаhан тогтоолнуудынь уншагдаал гээшэ. Харин КПСС-эй ЦК-гай тон hүүлшын Пленумүүдэй тогтоолнуудые, илангаяа майн Пленумэй тогтоолые уншаад байхадаа, бэлшээри, сабшалан, таряалан, хадалан уhалха талаар одоолшье ехэ хэмжээнүүд абтахань ха гэжэ найдамаар болобо. Яруунын бэлшээринүүдые уhатай болгохо тушаа республикаар юу хэлсэнэб? Хорёод жэлэй саада тээ жороо тэргэ дээгүүр халижа байдаг Хорго, Яруунануудай хоолойнууд сүм хаташоод, шалд гэхэ уhагүй болоод байхыень харанабди. Зуhаландаа уhатай hаа, сабшалангаа гэшхэжэ бидэнэр эды болотор эндэ hуухагүй байгаабди. Уhан гээшэмнай юунhээшье түргөөр шиидхэгдэхэ асуудал болонхой—гээд Жамса асуудалтайгаар хандана.

Теэд олон тоото малаа хаана бэлшээхэ, яажа уhалха, хооллуулха, тэдэнэй ямар зон, хэднай саашадаа харахаб гэжэ бодомжолжол байдаг юм бээз. Мал ажалда залуушуул ошожо хүдэлхэ дурагүйшэг зандаа. Малшадай абадаг салин хүлhэн hайжараашье hаа, байра байдалнай үшөөл тулюуршаг. Бидэшье hуршоод лэ байдаг гээшэбди. Харин найма, арбые дүүргэгшэднай ерэжэ, манаа hэлгэхэ сагынь болобо...

Игэжэ олон юумэн тухай хөөрэлдэн hуутараа удааршан алдажа, Цырма Зодбоевна мэгдэн боложо хони хурьгадаа үдэшын hэрюундэ адуулхаяа, гаража ошобо.

Эсэгын гэртэ үхибүүн ябахадаа олоогүй жаргалаа, олоной хэрэгтэ оролдосотойгоор хандажа, зон нүхэдтөө хүндэтэй, айл аймаг соогоо түрүү хонишон боложо, үнэн сэхэ ажалда Цырма Зодбоевна золоо, хубитаяа олоо. Совет гүрэнэй эгээл дээдын шагнал хайра— Ленинэй орден хонишон Цырмагай сээжэ шэмэглэнэ. Үнэн сэхэ ажалай үрэ дүн иимэл байха зэргэтэй.

С. БАДМАЕВ.

Цырен-Базар БАДМАЕВ

НЮТАГАЙ АГААР

(„Тоонто" гэжэ шэнэ номhoo)

Хүмүүн түрэжэ,
энэ юртэмсэдэ түрүүшынхеэ
Хүлдэ ороhон
тоонто үлгы нютагайнгаа
Шорой үндэнэ.
Аршаан амтанда хүртэhэндэл,
Шарайгаа хубилган,
агаарынь амилна
Шулуутайнгаа
Толгойнь буурал,
түхэреэн барагар шарайтай,
Торгон дэгэлтэй,
монгол луушан гуталтай,
Яаха байhан,
хаанаhаа ерэhэн
энэ хүн бэ?
Яагаад гэнтэ
уярха болоhон үбгэн бэ?
Хөбдог баян:
«бүхые
большевик хюдаха» гээ
Хорёод ондо
түүхэй залуухан наhандаа
Малаа туужа,
гэнтэ байраhаа хобхорон,
Монгол орон руу
зугадан ошоhон хүн юм даа.
Тэндээ балай
удааншье саг соо
хороогүй.
Тэнгэри мэтэ
Монголой захагүй талануудаа
Суута Ленинэй
үрэжэлтэ нангин тугые
Сүхэ-Баатар
абьяас зоригтой мандуулаа.
Улаан тугай
газар газарта мандахые
Углууhаа хараа
нэгэтэ нютагhаа гүйгөөшэд.
Нэгэ заримань,
эбсэшэгүй ангиин дайсаднай,
Нүгөө заримань,
алдуу хэгшэд,
гэмшээшэд.
Нюдэнэйнгөө уhататар
табяад жэлэй туршада
Нютагайнгаа байдаг
газар уhан,
зүг тээшэ
Хэды адаглааб,
хэды зүүдэлэн таршалаа хаб
Харин газарта
улаан тугhаа тэрьелээшэд?
Улаан тугhаа
хүнэй хүбүүнэй хоргодохоор
Уужам хүнды
нарата юртэмсэдэ
үгыхэн лэ.
Октябрьhаа зугадан,
Монгол...
хитад орон руу...
Ошоошод бии hэн,
США-даш шэбээлээл,
тэрьелэн.
Зүгөөр тиишэшье
Америкэ түбиин тэг дунда
Зүрхэтэ Фидель
зүбэй хэрэг үрэжүүлээ.
Үльгэр далайл
хүн бүхэнэй
хуби заяан,
Үйлын тээрмэ
дүмэн hурангүй
үльтирүүлээ.
Сагаан Шулуутай —
хүдөөгэй юрын газар лэ,
Сахилзын үнэртэй.
оройдоо шагайсаа
горхониинь гэжэ.
Сүүгэлэй тала.
энээнтэй жэшэбэл,
Монголой тала
Сүмгүй ехэ даа,
заха хизааргүй,
үрхэлжэ.
Зүгөөр Шулуутай —
луушан гуталтай үбгэнэй
Зүүдэ зүнгынь,
сэдьхэлэйнь домог,
тоонто нютаг.
Үхибүүднай тэндэ
тэрэниие тойрон hонирхоно,
Үбгэнэй досоохиие
ойндоо оруулхаа
оройдоо хатаг.
Үбгэн hанана:
«эндэhээ гаража ошоходомни.
Үсөөхэн хэды
hэеы гэрхэнүүд байгаа бэлэй.
Зайгаа бэлэйб даа.
мүнөө танихын аргагүй.
Зайн галтай,
төөрин алдахаар
үйлсэнүүдтэй.
Машина-хашиина...
Баян-Түмэн шэнги лэ,
Маша гайхама,
радио дуугарна шэнхинэн...
Наhамни ошоо.
Үерhэн яhаяа
Шулуутайдаа,
Нютагтаа хаяха
талаантай байhам энэ бы даа...»
Хүбүүнэйнгээш үхэхэдэ,
нюдэнhөө дуhал гаргаагүй
Хуушанай үбгэн
уяран,
зүрхөө баряагүй.
Нюуха юумэгүй,
эрхеэ татан,
түдэгэсөө.
Нюдэеэ аршаа
буурал тархитай үбгэжөөл.

Афганистанай hайндэр

Афган арад бэеэ дааhан байдалайнгаа 47 жэлэй ойе августын 23-да тэмдэглэнэ. Заншал болоhон гуримай ёhoop энэ үдэр Аквар-Ханай талмай дээрэ Кабулай гарнизоной сэрэгэй жагсаал болодог юм. Афганистанай ниислэл хото электрын олон үнгэтэ гирляндаар шэмэглэгдэнхэй. Английска колонизаторнуудта эсэргүүсэн олон жэлдэ хэсүү шанга, үхэлтэ байлдаануудые хэжэ бэеэ дааhан байдалтай болоhoop үндэhэн экономико ба соёл байгуулхын тула Афганистан ехэ юумэ хээ.

Бэеэ дааhан байдал туйлаhан түрүүшынгээ жэлдэ, 1919 ондо Афганистан залуу совет социалис гүрэн хоёр хоорондоо хани хүршэ ёhоной харилсаа тогтоогоо бэлэй. Тиихэдэ Совет орон Зүүн зүгэй дарлагдаhан бүхы арадуудта хани ёhoop туhалдаг түрүүшын гүрэн байhан. Үнгэрhэн үе соо манай хоёр ороной хоорондын харилсаа, холбоон эли бодо бэхижэhэн, үргэдэhэн байна. Энэмнай тэгшэ эрхэтэй, бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хабаархадаггүй байлгын, харилсан хүндэлэлсэлгын үндэhөөр бэелүүлэгдэнэ.

(ТАСС).

Халаахай

ЗОРГООРОО БОЛОhОН АРХИДААШАД

I.

—Хүбаа, юун гэлсэнэ даа, юрэдөө. Ойлгоногүйб hайнаар, ямар хуули гарааб? — гэжэ зэрүү хоолойгоор набтархан бэетэй хүбүүн нүгөөдэдөө хандана.

— Архи уудаг зонтой тэмсэхэ гэлсэнэл. Би өөрөөшье hайн дуулаагүйб, — гээд үндэр хамартай хүбүүн харюусаба. Хөөрэлдэгшэ хоёр бага уунги. Нюдэдынь булхылдэжэ, хүрин улаан, хэлэнүүдынь ээдэлдэжэ нугархаа болишоhон.

— Гараг лэ саашань уугшаяал уухабди, хэн бидэниие хорибо гээшэб. Һэ, тиимэ бэшэ аал!?

— Тиимэл даа. Урдань хэды тэмсэл шангадханабди гэлсэгшэ бэлэй. Хубилhан юумэнь үгышэ.

Бага сага үгэ андалдаhанай hүүлдэ хоёр нүхэд нэгэ шэл тэhэлхэ гэлсээд, хармаануудаа уудалнад. Арай шамай гурба арбан долоое хүсээжэ, hанаха hарбайха «сагаан толгойтоёо» абанад. Тэрэнээ ама хүрэжэ, хүрин зээрдэ болотороо hогтоhон хоёр ехэ-ехээр хөөрэлдэhөөр, үбсүүгээ сэлинхэй Орлиг тосхон соогуур урагша хойшоо тэмтэрэн гэшхэлнэд. Энэ тэрэ хүнүүдтэ халданад...

— Хажуу пээhээнь тэдэниие харахада зэбүүрхэмээр. «Ажалгүй, зайжа ябахадаа яана гээшэд бэ? Гэр булынхидhөө эшэхээ яанаб» гэhэн бодол түрэнэ.

Олег Сахаровский ажал хэдэггүй. Ходо ажалаа hэлгэдэг, нэгэ газартаа удаан хүдэлхэ туушагүй хүн. Хүнгэн ажал бэдэрдэг. Һогтуугаар гэртээ ерэжэ, бүлэдөө шаг шууhа татадаг шүдхэр. Бишыхан үхибүүдынь эсэгынгээ аашалхада ехэл сошордожо, эжыдээ нялдаад, гунигтайгаар бархиралдашаха.

Гордеев баhал нэгэ газартаа үни тогтожо ажаллаха дурагүй зайгуул хүн. Архи залгиха гэбэл гэдэргээшье харахагүй.

II.

Нима Самбуевич Мунконов аймагай гүйсэдкомой түсэблэлгын таhагые даагша юм. Ехэ зүдэрэнги ажалдаа ерэбэ. Үсэгэлдэр ууhан архиинь мангарhаа тархинь тэhэрээгүйхэн байна хэбэртэй. «Үшөө нэгэ зууе барибал hайн лэ hэн» гэжэ шэбшэнэ. Саарhаашье гаргажа хараха дураниинь үгы. Бүхы hанааниинь толгой залалгадаа хандуулагданхай. «Шүдхэр абаг», ябааб, үбдөөб гэнэ бэзэб. Даша Дашеевич балай юумэ хэлэхэ бэшэ даа, харин энэ секретарь Евдокия Жамсаевна хэсүүхэн эхэнэр. Мэдээл hаа, hунааха...» Нима Самбуевич тархяа залажа, тэрэ үдэртөө ажал тээшэ мүрлөөгүй hэн. Хоёр үдэр архидажа үнжэбэ. Хожомынь ажалдаа ерэхэдэнь месткомой түрүүлэгшэ партбюрогой секретарь хоёр ехээр зэмэлжэ, Нима Самбуевичай ябадалые дары түргэн суглаан дээрэ хараха гэжэ шиидэбэд. «Одоол hалабаб даа. Яаха гээшэб» гэжэ Мунконов бодоно.

Тэрэнэй зол болоходоо түрүүлэгшэ Д. Д. Ошоров дуудаба.

— Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз дары түргэн гараха болоот, Нима Самбуевич. — гэжэ гараа барилсаhанай hүүлдэ Д. Д. Ошоров хэлэбэ.

Зосоонь нара гарашоод. Нима Самбуевич түрүүлэгшын кабинедhээ гараба. «Намайе гартаа абахатнай холо. Харана бэзэт, томо ноён намайе абаржа байнэ бэзэ?» гэжэ тэрэ урма баяртайгаар шэбшэнэ. Иигэжэ Нима Самбуевич hайсахан халуудаха байhан аад, талаандаа колхоз гарашоо бэлэй.

Иимэ «зүжэг» Ахын аймагай Орлик тосхоной арад зондо харуулагдажал байдаг. Эдээниие хараhан хүнүүд сэдьхэлээ ханан хэр hонирхохо хаб? Үгы даа, харин ойгоо гутан дурагүйтэhэн, шоо үзэhэн, шобто хараhан байха.

А. ЦЫРЕНОВ.

1-дэхи барилгын управлениин коллектив кооперативуудай захилаар байрын гэрнүүдые барижа байнхай. Үнгэрhэн жэлдэ тэдэнэр городой Октябрьска райондо тус захилай түрүүшын гэр үндылгэн бодхожо тушааhан. Ушар иимэhээ энэ гэр «Пионер» гэжэ нэрлэгдээ. Мүнөө дурсагдаhан райондо 48—100 квартиратай байрын гэрнүүд баригдажа эхилэнхэй. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эрхим шулуушад Иван Лукьянов, Александр Белов, Артем Павлов гэгшэд. Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Усть-Ордын округhoo ерэhэн бэшэг

УРГАЛТААРНЬ ОМОГОРХЫТ

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН 50-хи жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула округто гансашье колхоз, совхозуудта, промышленна предприятинуудта ехэ хүдэлмэри ябуулагдана бэшэ, мүн культурын гуламтанууд ехэ бэлэдхэл үнгэргэнэ. Округто соёлой хоёр жэлэй доботолго соносхогдоо.

Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай ажабайдалтай бата бэхи холбоо барисаатай хүдэлдэгые алтан шара шэниисын баян ургаса, тарган мяха, салгидама сагаан эдеэ, хүбхэгэр ноohо, тоо томшогүй олон үндэгэн гэршэлнэ. Энээнэй хоohон үгэ хүүрнүүд болохогүйн тула нэгэ хэды жэшээнүүдээр баримталая.

ТЕХНИЧЕСКЭ ХЭРЭГСЭЛ— СОЁЛШОДОЙ НАЙДАМТАЙ ЗЭБСЭГ

Алайрай аймагай Зуу модон гэжэ хүдөөгэй клуб (даагшань Б. И. Никитин) «Страна Советов» гэжэ хүдөө ажахын артелиин колхозниигуудай дунда hонирхолтой хүдэлмэри үнгэргэнэ.

Клубай дэргэдэ хүдөө ажахын түрүү дүй дүршэлэй кабинет эмхидхэгдэнхэй. Кабинедэй материалнуудай олонхидынь нютагай колхозой ажахын (шухала hалбаринуудаарнь хубаарилан) hүүлшын арбан жэл соохи хүгжэлтые харуулhан диаграмманууд, колхозой түүхэhээ абтаhан нэгэ хэды зурагууд, артелиин үйлэдбэриин түрүү хүнүүдэй фото-зурагууд бии. Ажал хүдэлмэридөө hайн үрэ дүн ямар аргаар туйлаhан «нюуса» тухайгаа хэлэhэн хөөрөөнүүдынь байха. Кабинедэй материалнууд, илангаяа, диаграмманууд, фото-зурагууд саг үргэлжэ hэлгэгдэнэ, шэнэлэгдэнэ.

Лекционно пропагандада клубай совет ехэ анхарал хандуулна. Багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд элдэб темэнүүдээр лекцинүүдые уншана.

Хүдөөгэй клуб хүдэлмэридөө нютагай радио шадамараар хэрэглэнэ. Арбан үдэрэй туршада нэгэ дахин радиогазетэ, хабарай тарилгын, ургаса хуряалгын халуун хаhада сахилгаан гэжэ радио-дамжуулга эмхидхэгдэнэ. Иимэ дамжуулгануудта колхозой ажабайдал, шэнэ hонин, колхозниигуудай ажал хүдэлмэри тухай хэлэгдэнэ. Колхозниигууд нютагайнгаа радиогазетэ hонирхон шагнанад.

Юрын ханын газетэhээ гадна энэ клуб үшөө «Колхозой шэнэ hонин» гэhэн журнал долоон хоногто нэгэ дахин гаргана. Журналда гаргагдаhан колхозой фермэнүүдэй, бригадануудай hүүлшын шэнэ hониниие артелиин гэшүүд олоороо ерэжэ харадаг.

Клубые даагша Борис Иванович Никитинэй хүтэлбэри доро бригаданuудта, фермэнүүдтэ, мастерскойдо «Мүнөөдэр хэн түрүүлнэб?» гэhэн хуудаhан гаргагдана. Мүн клубта фото газетэ гаргагдадаг. Мүнөө клубай эдэбхитэд нүхэр Никитинэй хүтэлбэри доро колхозой ажабайдал, түүхэ, түрүү хүнүүд тухай кинофильм бэлдэнэд. Кинофильм намартаа дүүргэгдэхээр хараалагдана.

Клубай хүдэлмэри булаг шэнги бурьялжа бусалжа байна гэхэдэ алдуу болохогүй. Клубай уран hайханай самодеятельность hонирхолтой концерт, зүжэг табина. Фойе соонь ёохор болоно, олон таhалга соогуурнь репетици (дуунай, хатарай, спортивна, хүгжэмэй кружогуудай) болоно, шатараар, дойбодооршье турнир хэгдэнэ, настольно тенниссээршье тулалсанад, номуудта дуратайшуул өөрынгөө hуури эзэлнэ, шэнэ газетэнүүдые, журналнуудые хараашадшье олон. Клубай хоёр дабхар уужам ехэ Байшанда хүн зон хододоо олон байдаг. Колхозниигууд өөрынгөө клубта ерэжэ, сүлөөтэй сагаа ашатай туhатайгаар үнгэргэнэ.

Иигэжэ энэ клуб колхозойнгоо үйлэдбэридэ туhа нэмэри хэнэ, өөhэдынгөө хубитые оруулалсана.

«Страна Советов» колхоз олон hалбаритай, хүгжэнги томо ажахы. Жэлэйнь олзо доход 1,5 гаран миллион түхэриг болобо. Колхозой таряан ажалшье, мал ажалшье урагшатайгаар хүгжөөгдэнэ. Жэл бүри тогтууритай баян ургаса абтана.

Энэ намар баhа үндэр ургаса абтахаар хүлеэгдэнэ.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэл hайн үрэ дүн туйлахын түлөө эндэ социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрнэ. Тус колхозой гэшүүд ороohото ургамалнуудай ургаса гектар бүхэндэ дунда зэргээр 22 центнер, хартаабхын — 120, овощой—150, кукурузын ногоон набша — 200 таримал ногооной ургаса га бүхэнhөө 20 центнер абахын түлөө тэмсэнэ. Гүрэндэ таряа тушаалгын түсэб октябриин 1 болотор дүүргэгдэжэ, түсэбhөө гадуур худалдагдаха.

НОМ, ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАД

Эхирэд-Булгадай аймагай Хоготын хүдөөгэй библиотекэ (даагшань М. Н. Рязановская) «Комсомолец» колхозой ажалшадай дунда ехэ хүдэлмэри ябуулна. «Эрхим хүдэлмэритэй библиотекэ» гэhэн нэрэ зэргын түлөө библиотекэ тэмсэнэ. Ганса номуудые уншагшадта үгэлгэ абалгаар хүдэлмэреэ хизаарланагүй. Хүдөө ажахын наука, техникын туйлалтануудые, областиин болон округой түрүүшүүлэй дүй дүршэлые ажабайдалда нэбтэрүүлхэ, шэнэ номуудые дэлгэрүүлхэ талаар нэтэрүүгээр оролдоно.

Фермын хүдэлмэрилэгшэдтэй «үнеэ hүтэй болгохын түлөө юу хэхэ хэрэгтэйб?» гэhэн номоор уншагшадай конференци үнгэргөө. Малшадтай удаа дараалан хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ, ханын газетэ таргалсана.

Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд үзэг бэшэг лэ мэдэхэ хүн бүхэниие библиотекын уншагша болгожо шадаа. Наhатай болоhон хүнүүдтэ номуудые гэртэнь абаашажа үгэнэ.

«Знание» бүлгэмэй эхин организацитай хамта библиотека радиогазетэ бэлдэжэ, дамжуулна. Радио-шагнагшад ехээр hонирхоно.

АНГАРАЙ ТОЛОН

Культурын байшангуудай, хүдөөгэй клубуудай уран hайханай самодеятельностиин коллективүүд «Ангарай толон» гэhэн фестивальда эдэбхитэйгээр хабаадалсаhан юм. Энэ талаар Боохоной аймагай Культурын байшан (директорынь нүхэр Фан), Буряад-Енгүүдэй хүдөөгэй клуб (даагшань нүхэр Балданова), Алайрай аймагай Шаралайн «Эрхим ажалай» нэрэ зэргэтэй клуб (даагшань нүхэр Болтоева), Нельхайн совхозой клуб (даагшань нүхэр Лахин), Эхирэд-Булгадай аймагай Корсугой клуб (даагшань нүхэр Мантагуев) фестивальда шалгарба. Программадань ород, буряад, татар, украин, белорусс, молдаван, венгер, румын болон бусад арадуудай дуунууд, хатар,

Үнгэрhэн жэлдэ болоhон уран hайханай самодеятельностиин Бүхэроссин харалгада-Новосибирск городто Боохоной аймагай Культурын байшангай, Нельхайн совхозой клубай коллективүүд шалгараа. Тэрэшэлэн Нельхайн клубай уран hайханай самодеятельность бүри эдэбхитэй болобо. Тэрээндэ хабаадагшадай тоодо 250 шахуу хүдэлмэришэд, алба хаагшад, мэргэжэлтэд, багшанар тоологдоно. Клубай дэргэдэ «Колосок» гэhэн залуушуулай кафе бии юм. Тэндэ hонирхолтой уулзалганууд үнгэргэгдэнэ.

Арадай театр (режиссерынь культурын габьяата ажал ябуулагша Н. Д. Делгыров) округой улад зоной дунда ехэ хүндэтэй болобо. Ажалшад театрай табиhан «Павел Балтахинов» (буряад, ород хэлэн дээрэ), «Будамшуу» — буряадаар, «Блудный сын», «Шүдхэртэй сүндүүг», «Шестеро любимых» зүжэгүүдые хаража баярлаа. Мүнөө арадай театр «Иван Рыбаков» гэhэн пьесэ бэлдэнэ.

СОЁЛОЙ ЭМХИ ЗУРГААНУУДАЙ БАРИЛГА

Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай барилга (илангаяа олониитын хүсөөр) округто үргэн далайсатайгаар ябуулагдана. Энэ хэрэгтэ Боохоной аймагайхид hайн жэшээ харуулна. Тэндэ 1964—1965 онуудай туршада 25 клуб баригдаа. Тэрэ тоодо Кировэй нэрэмжэтэ колхозойхид Буряад-Енгүүдэй клуб баряа. Аймагай Культурын байшан, дүрбэн библиотекэ, танцын дүрбэн талмай, культурын болон амаралтын гурбан парк ороно.

Алайрай аймагта 1965 ондо 1730 hууритай юhэн клуб, 400 hууритай аймагай культурын байшан, «Рассвет» колхоз Табарсук деревнидэ 250 hууритай клуб, Нүхэдэй совхозой центртэ 300 hууритай клуб ашаглалгада оруулагдаа.

Усть-Ордынский хүдэлмэришэнэй посёлогой ажалшад мянга гаран телевизортэй. «Усть-Ордынский» совхозой бүхы отделенинүүдэй олонхи хүдэлмэришэд телевизортэй. Зада гэжэ тииргэнэй 40 гаран урхэтэнhөө 31-ниинь теле-дамжуулга гэртээ hуугаад харана.

М. МИРОНОВА.

Артистнар амаралтадаа

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ театрай артистнууд hаяхан 34-дэхи жэлэйнгээ ээлжээтэ сезониие дүүргээд, республикынгаа хүдөө аймагуудаар, колхоз, совхозуудаар зүжэг наада харуулна. Агын, Усть-Ордын национальна округуудай ажалшад театрай артистнуудые хүндэтэйгөөр угтажа, тэдэнэй табиhан зүжэгүүдые ехэтэ hонирхоhон байна.

Үнгэрhэн дүрбэ hарын туршада манай артистнууд 220 зүжэг харуулаа. Эдэ наадыень 42 мянга табан зуугаад хүн хараба.

Энэ намар театрайхид 35-дахи сезоноо нээхэнь.

Д.-Р. ГОМБОДОРЖИЕВ.

Зүбшэл

⊙ *hүнэй урахагүйн тулада зузаан оёортой сабха соо (кастрюль) хөөрүүлхэ. hү хөөрүүлхэ тусхай амhартатай байгаа hаа бүри hайн. Юуб гэхэдэ, халуун hүндэ элдэб амта, үнэр ородог. Хөөрэhэн hүсэ брынзэ болон hонгиноор ойро байлгажа болохогүй.*

⊙ *Хэрбээ хөөрүүлжэ байhан hүнэйнгөө ураа hаа, халбагаар бү худхагты. Хөөрэн сасуунь ондоо амhарта соо юулэгты.*

⊙ *Зунай сагта hүеэ ээдүүлхэгүйн тулада кастрюль гү, али шэлээ хүйтэн уhанда норгоhон полотенцеэр орёогты. hүүлээрнь hүеэ ондоо үргэн амhарта соо табихат. Тиихэдэтнай полотенцын уhан hабхараад, тэрэ амhарта соотнай сугларха, 2—3 час болоод лэ полотенцынгаа уhа бажуугаад, дахин норгожо орёохо.*

⊙ *Магазинhаа худалдажа абаhан шэлтэй hү хөөрүүлэнгүй эдихэдэ болохо. Тэрэниие холодильнигтаа гү, али мүльhэн дээрэ табиха, үгышье hаа, хүйтэн уhан соо байлгагты. Фляга, цистернэ соо байhан гү, али рынкэ дээрэhээ абтаhан hү заабол хөөрүүлэгты. Түргэн hэб зүүлээд, хүйтэн газарта байлгаха.*

(«Сагаан эдеэн» гэжэ ном дээрэhээ абтажа, «Неделидэ» толилогдоhониинь буряадшалагдаба).

Хизаар ороноо шэнжэлэгшэдэй анхаралда

ГЕОГРАФИЧЕСКА НЭРЭНҮҮД ТУХАЙ

Буряад ороной карта... Хамар Дабаанай, Улаан Бургаасанай мундарга шэлэнүүд Байгалай эрьеэр гонзойлдоно. Тэндэ айл тосхонууд үгы шахуу, харин лэ хаа-яахан зэмьеэнүүдые гү, али ангуушадай зүргэ харгынуудые тэмдэглэhэн сэг, олон сэгүүд...

Гэбэшье мундарга hарьдагуудай орой бүхэн, тэдэнэй дабаан бүхэн, тэндэhээ мушхаран бууhан уhан гол бүхэн бултааран шахуу өөрын нэрэтэй. Иимэ байхада, харин республикын хүн зоной ажаhуудаг газарнуудта хэды олон нэрэ бии гээшэб?

Багсаажа хэлэхэдэ, Буряад орон дотор географическа хэдэн арба мянган нэрэнүүд бии. «Үгы, сохом тоболжо хэлэхэ аргагүй юм гү?»—намhаа асуужа болохот. Сэхыень хэлэхэдэ, тиигэжэ тодорхойлхо огто аргагүй. Юундэб гэхэдэ, энээнhээ урда тээ тиимэ нэрэнүүдые хэншье тоолоо, бүридхөөгүй бшуу. Галуута гү, али Сурхайта мэтын гансахан нуурнууд манай республика дотор аяар 200-аад болоно. Тиигээд энэ нуур бүхэн өөрын онсо нэрэ зүүhэн.

Географическа иимэ нэрэнүүд—топонимууд угаа үни удаан саг соо байжа үргэлжэлдэг, үнинэй арад зоной нэрэ үгэнүүдые абаhан, газар нютагай үни хэтын шанар шэнжые. баялигые харуулhан байдаг. Тиихэдэ эдэ үгэнүүд эртэ урда сагай айхабтар үнэтэй түүхэтэ памятнигууд болоно.

Буряад орондохи топонимика ехэ hонин, орёошье. Тэрэниие шэнжэлхэдэ, манай хизаарта ямар арад зоной хэзээ түбхинэhэн, түб Азиин эртэ урда сагай гүрэнүүд болон арадуудай яажа хүгжэhэн гү, али hандарhан тухай яhала элеэр харагдаха юм. Географическа зарим нэрэнүүд бидэндэ огто мэдэгдэхэгүй эртэ урдын хэлэнүүдhээ гараhан байна. Жэшээнь, «Байкал», «Сэлэнгэ», «Ангара», «Баргажан» гэхэ мэтын үгэнүүдэй үндэhые манай эрдэмтэд мүнөө хүрэтэр эсэслэн тодорхойлоодүй байна хаям.

Дурсагдаhан нэрэ үгэнүүд—тон урданай; буряад арадай эртэ урдын түүхэтэй холбоотой, үльгэр болон туужанууд соо олохон ушарта дурдагдадаг. Жэшээнь, «Баргузин» («Баргажан») гэhэн үгэ Байгал шадархи нютагай нэрэ хэбэртэйгээр 13—14 зуун жэлэй бэшэмэл памятнигууд соо хэлэгдэдэг. Зарим эрдэмтэд «агуухэ, баян» гү, али «баруунай» гээд оршуулдаг. Угай бэшэгэй ёhоор, дурсагдаhан нютагта буряадуудай нэгэ угсаатанай эхи табигша Баргудай мэргэн (hамганиинь—Баргужин—Гуа) ажаhууhан намтартай. Баргажан буряадууд хэлсэхэдээ, энэ нэрые «Баргужин» гэhэн эхэнэрэй нэрэтэй холбодог. Юрэдөө, мүнөө хүрэтэр энэ нэрын ямар үндэhэтэйе эрдэмтэд элирүүлээдүй байhаар.

Иимэрхүү нэрэ үгэнүүдэй яажа гараhые ухамайлаад үзэхэдэ, аргагүй олон янзын удхатай, хэдэн зуугаад түүхэ, домогууд гаража ерэнэ. Жэшээнь, Сүхын зүүн эрьедэхи Ехэ Нуга тосхонhоо холо бэшэ «Дүшэ» гэжэ хада бии юм. Энэ үнэхөөрөөшье дарханай дүшын түхэлтэй. Үльгэр соо хэлсэгдэдэгэй ёhоор, анха урдань баатарнууд энэ хадын орой дээрэ хурдан шуумар хүлэг моридоо тахалдаг байhан.

«Хэнгэргэ»—уhанай нэрэ. Хэнгэрэг гэhэн буряад үгэhөө гараhан. Абяа ехэтэй, хүүеэтэй, хүнхинөөтэй урасхалдань тааруулжа иимэ нэрэ үгөө.

Ан арьяатанай, загаhа, шубуу, шонхорой нэрэ зүүhэн нютагууд олон (Хандагайта, Шоното, Булгата, Тарбагатай, ородоор Кабанья гэжэ мүрэн, Соболиха гэжэ тосхон, Выдрино станци, Медвежья гэжэ хада гэхэ мэтэ).

Эвенкэ нэрэнүүд Байгалай хойто болон зүүн хойто эрье шадарай нютагуудта угаа олон. Жэшээнь: Немнянка хушуун («Галуута»), Туркукит хушуун «Омолиин харгы») гэхэ мэтэ. Нютагай эрхэ байдалые яаhан тоб гэмэ тодо зохидоор харуулhан бэ!

Забайкалиин карта дээрэ ород нэрэнүүд 17-дохи зуун жэлдэ олоороо бии болоо. Агафоново, Нестериха, Быково, Жилино—эдэ Баргажан, Сэлэнгэ голой эрьеэр анха түрүүн нүүжэ ерээшэдэй фамилинууд. Колесово, Творогово, Шигаево гэхэ мэтэ—Сибирьтэ сүлэгдэhэн пугачевойхидой нэрэ обогууд Кабанскын аймагта үсөөн бэшээр үзэгдэнэ. Мүн эндэ «мужигуудай буhалгаата хаан», тэрэнэй нүхэд тухай үльгэр туужанууд үеhөө үе дамжан ерэhэн.

1767 ондо Дээдэ Үдын округто түрүүшын старообрядцууд—шэмээшэгүүд хамжаhан. Тэдэнэй ерэхэтэй хамта Саратовка (зариманиинь Саратовска губерниhээ нүүгшэд байгаа ха юм). Вознесенка (шажанай hайндэрэй) болон бусад нэрэнүүд бии болоhон. Надеино, Шариха (Дээдэ-Жэрэмдэ) — тулмааша Шаринай, пятидесятник Надеинэй фамилинуудые абаhхай.

Ородой суута эрдэмтэд, революционернүүдэй, эрхэтэнэй болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай баатарнуудай нэрэнүүд Буряад ороной карта дээрэ hүүлэй үедэ бии болоо: Обручево, Потанино, Ранжурово, Истомино тосхонууд, Бабушкин город, Черскиин орой гэхэ мэтэ. Сэлэнгэдэ уурхайшадай шэнэ хото—Бестужевка баригдана.

Гэбэшье мүнөө үедэ тон, таарамжагүй, хуушарhан нэрэнүүд бии байhаар. Жэшээнь, Заиграево тосхон тэндэхи хүн зоной хүлhэ, шуhан дээрэ мүнгэ зөөри хуряаhан нэгэ нюдарган баянай фамили зүүhэн зандаа. Байгал шадар Покойники гэжэ тосхон бии. Улаан-Үдэhээ холо бэшэ Воровская гэжэ горхон урдадаг. Покровское, Троицкое, Вознесенка гэхэ мэтэшэлэн шажанай удхаар нэрлэгдэhэн hууринууд үсөөн бэшэ. Иимэ хэндэшье хэрэгээ болиhон нэрэнүүдые шэнэ, мүнөөнэй гоё hайхан нэрэнүүдээр hэлгэхээр болоо гэжэ hанагдана.

Мүн республика дотор огто ямаршье нэрэгүй гол мүрэнүүд, нуурнууд, хадын орой, дабаанууд бии. Мүн географическа шэнэ нэрэнүүдые суглуулха хүдэлмэри ябуулагданагүй.

Нэрэнүүдые суглуулха тусхай экспедицинүүдые эмхидхэхэ тухай элитэ совет түүхэшэн —профессор С. Б. Веселовский дурадхаа hэмнай. Энэниие яажа мартажа болохоб. Сэхыень хэлэхэдэ, республика дотор топонимическэ шэнжэлэл саrhаа сагта тон хайша хэрэгээр эмхидхэгдэнэ. Мүнөө хүрэтэр Забайкальеда топонимическэ словарь-справочник зохёогдоогүй байhаар.

Энэ хүдэлмэри ябуулгада бүхы эдэбхитэд—хизаар ороноо шэнжэлэгшэдэй шударгыгаар хабаадалсаха байhанда этигэмээр.

Топографой карта дээрэ оруулжа үрдеэгүй хадануудай, нуурнуудай, аршаануудай, газар дорохи агынуудай нэрэнүүд гү, али бэшэшье зүйлнүүд элирүүлжэ үгэбэл, ямар hонин байха бэлэй.

Е. ГОЛУБЕВ,
СССР-эй географическа обществын бодото гэшүүн.

ХУҺАНУУД.
П. ЯХНОВЕЦКИИН фотоэтюд.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто

НЭГЭДЭХИ ХУУДАhАНДА: таряа хуряалгын үедэ Мухар-Шэбэрэй таряашадай абаhан уялга; Мухар-Шэбэрэй үүсхэл дэмжэhэн КПСС-эй обкомой бюрогой тогтоол.

ХОЁРДОХИ ХУУДАhАНДА: «Таряагаа түргөөр, ...но аргаар хуряаха» гэhэн Мухар-Шэбэрэй «Коммунизм» колхозойхидой бэшэг.

ГУРБАДАХИ ХУУДАhАНДА: «Бүхы олонниитын хэрэг» гэhэн Д.-Н. Раднаевай статья; хилын саанаhаа мэдээсэлнүүд.

ДҮРБЭДЭХИ ХУУДАhАНДА: В. Трубачеев тухай статья. Элдэб hонин, соносхолнууд.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

Хорото hанаашалга

Америкын Холбоото Штадуудай президент Линдон Джонсон Техассдахи үргөөгэйнгөө газаа калайжа hуугаад, журналистнуудай асуудалнуудта харюусаhан hурагтай. Теэд Америкын гүрэнэй толгойлогшын хэлэhэн үгэнүүд амарлингы тухаэ шэнжэдэнь яашье таарахагүй байна. Амгалан байдалда ямаршье хамаагүй асуудалнуудаар ярилдаан болоо бшуу. Дэлхэй дээрэхи эгээн хүсэтэй гүрэнэй зүгhөө багахан аад, баатар зоригтой вьетнам арадта эсэргүүгээр хэгдэжэ байhан дайн тухай президент хөөрэлдөө.

Ухамай нэтэрүү журналистнууд, олон миллион американецууд болон бусад оронуудай хүн зон шэнгеэр, энэ дайн дажар хэзээ дүүрэхэ хаб? гэжэ мэдэхые хүсэнэ. Президентын харюу ехэл хажар зэбүүнээр дуулдаа. Журналистнуудта нигэжэ мэдүүлбэ: «Энэ дайн хэзээ дүүрэхэб гэжэ гү, али энэнэй тулада хэды шэнээн солдат хэрэгтэй болохоб гэжэ гү, али хэр удаан саг соо тэсэбэри гаргаха ушартай болохобибди гэжэ хэншье хэлэжэ шадахагүй. hаяар илалта туйлагдахагүй, тиигэбэшье бидэниие тэндэhээ гаража ошохогүй гэжэ бүхы дэлхэй мэдэхэ ёhотой».

Тусхайлан дуудагдажа, США-гаа ошоhон генерал Уэстморленд гэгшэтэй августын 13-да бүхэли hүниндөө зүблөө хэhэнэй hүүлээр Джонсоной иимэ үгэ хэлэhыень ажаглаха хэрэгтэй.

Гэхэтэй хамта, Техассдахи үргөөндэ болоhон тэрэ хөөрэлдөөнэй ямар энеэдэтэй, али зэргын хоро хохидолтой байhаниинь эли. Джонсоной, Уэстморлендын үгэнүүд дотор тон харата хархис hанаашалганууд бии.

Сагаан байшангайхид Урда-Вьетнамдахи дайн сэрэгэй талаар буруу hүрэhэнөө балаалан далдалхые оролдон, Вьетнамай хүршэ гүрэнүүдтэ—Лаос ба Камбоджодо эсэргүү харата ябуулгануудые хэжэ үргэлжэлhөөр. Таиланддахи сэрэгэй баазануудhаа, Тонкинай тадхал дээрэхи авианосецуудhаа ниидэдэг американ самолёдууд Лаос худар үдэр бүри 100 гара дахин добтолон ниидэнэ. Патриодуудай сүлөөлhэн районуудта эсэргүү, тусхайлан хэлэбэл — Дээдэ Лаосто эсэргүү добтолхы ябуулгануудые хэхэ яаралтай бэлэдхэл американска мурдэлгэшэдэй ба тэдэнэй дахуулнуудай зүгhөө хэгдэжэ байhан тухай мэдээнүүд абтана. Августын 11-дэ Лаосой арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшын мэдүүлhэнэй ёhоор, эндэхи патриодууд американска империалистнуудта, тэдэнэй дахуулнуудта эгээн шанга харюу үгэхөөр бэлэн байнад.

Американска түримхэйшүүл Камбоджодо эсэргүү бури убай hэнгэргүй аашануудые гаргана. Американска самолёдууд Вьетнамтай хилэлдэг кхмер тосхонуудые нэгэнтэ бэшэ бомбодоhон, буудаhан байха. Тхулок-Трач тосхониие бомбодоhоной хойшолонгуудые мүрдэхэеэ ошоhон уласхоорондын комиссиин хараhаар байтар нэгэтэ тиигэжэ добтолоо.

Зүүн-Урда Азидахи хёморооной hүжэрэлгые сошордолтойгоор адаглан хаража байгаа дэлхэйн улад зон кхмер арадай үнэнтэ зэбүүрхэлгые хубаалдан дэмжэнэ, аюултай муухай ябуулгануудые болюулха эрилтэ табина. Гэхэтэй хамта «дай үргэдхэхэ» гэhэн аюултай, хоротой ябуулга болюулха эрилтэнүүд Вашингтон худар, президент Джонсоной нэрэ дээрэ дэлхэйн зүг зүбхис бүхэнhөө таhалгаряагүй ороно.

Лейбористнуудай егэрүүхэй

Англиин парламентаринар заха туйлдаа хүрөөгүйшье hаа, угаа ехээр зүрхэ сэдьхэлээ доhолонхой зунай амаралтада тараа. hүүлэй үдэрнүүдтэ общинануудай палатын ажал хэрэгынь олзо доход, үнэ сэн тухай асуудалнуудаар правительствын дурадхаhан хуулиин проект тушаа шанга туусалдаан, арсалдаануудай оршон байдалда үнгэрөө. Энэ проектнь гол түлэбтөө ороной ажалшадта эсэргүү шэглүүлэгдэнхэй. Ехэ яла түлүүлхээр гү, али түрмэдэ хаахаар айлган hүрдөөжэ, ажалшадай салин хүлhэеэ дээшэлүүлхын түлөө тэмсэхыень хорино.

Премьер-министр Гарольд Вильсон энэ хуулиин проектые парламентда али аргаар абхуулаа. Тиигэбэшье, политическэ шэнжэлэгшэдэй бэшэhэнэй ёhоор, саашадаа мүнөөнэйхиhөөшье дуутугүй шанга тулалдаатай үдэрнүүд саашадаа үнгэргэгдэхэ байха. Дүн хамта 8 миллионhоо дээшэ гэшүүдтэй арбаад профсоюзые нэгэдхэhэн Британска тред-юнионуудай конгрессэй ээлжээтэ съезд сентябриин 5-да нээгдэхэ. Эдэ гэшүүдэй 3 миллион үлүүтэйнь дурсагдаhан хуулиин проектын абтахаhаа урид салин хүлhэ дээшэлүүлхэ эрилтэ табижа, үйлэдбэриин ээздтэ хандаhан байгаа. Мүн үлэгшэ 5 миллион гэшүүд правительствын политика тушаа балайшье дуратай бэшээр хандадагынь элитэ. Юундэб гэхэдэ, тэрэ хуулиин проект экономистнуудай уридшалан тодорхойлhоной ёhоор, хүдэлмэригүйдэлгэhөө, юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэрэлгэhөө ондоо юушье ажалшадта олгохогүй.

Лейбористнуудай правительство гаража болохо шүүмжэлэлые өөрынхеэрээ угтахаар бэлдэнэ. Парламентын тараха hүүлшын үдэр зарим министрнүүдэй hууряа hэлгэhэн тухай соносхогдоо. Хүдэлмэришэдтэ харша хуули хүсэндэнь оруулха хэрэгэй түлөө харюусадаг, премьер-министрэй орлогшо ба экономикын министр Джордж Браун гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй тушаал даадаг болоо. Гадаадын хэрэгүүдэй министр байhан Майкл Стюарт Джорж Браунай тушаалда оробо. Үшөө дүрбэн министр үүргэнүүдээ андалдаа. Хэблэлдэ бэшэгдэhэнэй ёhоор, саашадаа гараха шүүмжэлэлhээ өөhэдыгөө сарахын тула иимэ hэлгэлтэ хэлэhэн ушартай. Энэ ябуулгын hанаашалгань эли: Стюарт хадаа экономическа урагшагүйдэлгэнүүдэй түлөө зэмые Браунда тохохо, харин правительствын гадаадын политикын түлөө профсоюзуудай, партинуудай гэшүүдэй шүүмжэлхэдэнь Браун өөрынгөө ээлжээндэ Стюартые зааха hанаатай.

Боготодо болоhон зүблөөн тушаа

Латиин Америкын табан ороной «дээдэ тушаалтадай бага зүблөөн» Урда Америкэ түбиин зоной мүнөө ямар hанал бодолтой байhыень толи шэнгеэр тодорхойлон харуулаа. Чилиин президент Эдуард Фрей гэгшын үүсхэлээр Колумбиин нийслэлдэ августын 15-да зарлагдаhан зүблөөн Венесуэлын президент Рауль Леониин, Колумбиин президент Рестрепогой, Перу ба Экводорой президентнэрэй тусхай түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар гурбан хоногто үргэлжэлөө.

Гэхэ зуура, табан ороной түлөөлэгшэд гадаадын-политическэ асуудалнуудай хажуутаар миин үнгэрөөгүй. Жэшээлэн хэлэбэл, үнэндөө Латиин Америкын оронуудые экономическа талаарнь богоолшолгын зэбсэг болоhон «Дэбжэлтэ туйлаха нүхэсэл» гэдэгэй оршом соо «туhа хүргэхэ» Хойто-американска программын гол удха ба ёhо гуримда ханаагүй байhанаа эдэнэр элирхэйлэн мэдүүлбэ. Тиихэдээ аграрна реформо хэхэ, хүдөө ажахые шэнэдхэхэ, гэгээрэл болбосорэл хүгжөөхэ, Америкын оронуудай хоорондохи шоссе харгынуудые hайжаруулха хэрэгтэ мүнгэ зөөри нэмэжэ табиха шухала гэжэ онсолбо.

Гэхэ зуура бүхы дэлхэй дээрэ аюул тохёолдуулжа байhан ушарhаань Вьетнамдахи дайе болюулха шухала гэжэ зүблөөндэ хабаадагшадай түгэсхэлэйнгөө коммюнике дотор уряалhаниинь Холбоото Штадуудта тон аягүй байшоо. Энэ зүблөөндэ хабаадагшад буу зэбсэгүүдые бүгэдэ ниитээрээ хуряаха гэhэн уряануудые гаргаа.

Вашингтонойхид энэ зүблөөнэй ябасые ехэ сошордолтойгоор адаглан хаража байба. Зүблөөндэ хабаадагшадай зариман (жэшээлхэдэ, Венесуэлын президент Рауль Леони) Вашингтондо үнэн байдаг тухайдаа мэдэрээшье hаань, зүблөөнэй хараа бодолhоо, гаргаhан шиидхэбэринүүдhээ харахада, Латиин Америкын оронууд бэеэ дааhан байдалтай болохо, хойто зүгэй баян хүршэhөө дулдыдадаггүй болохо гэжэ хүсэдэг байhыень гэршэлбэ.

К. БЕЛЯЕВ.
(ТАСС).

ХИЛЫН СААНА ЮУН БОЛОНОБ?

Хо Ши Минэй бэшэг

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнамай Демократическа Республикын президент Хо Ши Мин Куангнинь провинциин зэбсэгтэ хүсэнүүд ба хүн зондо августын 20-ной үдэр тусхай бэшэг эльгээбэ. Эндэ Хойто Вьетнамай нүүрhэнэй ехэ уурхайнууд байдаг юм. Августын 15-най үеэр американска 100 самолёт үгы хэжэ, ехэ илалта туйлаhан тус провинциин сэрэгшэд болон хүн зониие тэрэ бэшэг дотороо президент амаршалаа.

«Куангнинь провинцидахи арми болон арад зон нүүрhэнэй районой баатар габьяата ёhо заншал үргэнөөр хэрэглэг лэ, бүри нягтаар эмхидэн жагсаг лэ, hэрэмжэеэ шангадхаг лэ, американска түримхэйшүүлэй хорото муухай түсэбүүдые сүм таhалдуулан, тэмсэл болон ажалдаа бүри ехэ амжалтануудые туйлаг лэ!»—гэжэ президент мэдүүлбэ.

«Люфтваффэй» генералнууд зүблөө хэбэ

БОНН. (ТАСС). Баруун Германиин агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй дээдэ тушаалтадай нюуса зүблөөн Мюнхен шадархи Фюрстенфельбруктэ болоко, «Люфтваффэй» 30 шахуу генерал хабаадаба.

ФРГ-гэй агаарай-сэрэгэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй инспектор генерал Паницки гэгшын хүтэлбэри доро энэ зүблөөн тон нюусаар үнгэрөө. Гэбэшье, политическэ адаглагшадай hанамжын ёhоор, тэдэ генералнууд түбхын түрүүн ВВС-ые саашадаа «шэнэдхэн hэльбэхэ» асуудалнуудые, сэрэгэй самолёдуудай улам элоорoo усалда ородог болоhоной ушар шалтагаануудые зүбшэн хэлсэбэ.

Урда Вьетнамай патриодуудай амжалта

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ армиин сэрэгшэд Шокчанг провинцидахи американска сэрэгэй аэродромдо июлиин 26-най үеэр гэнтэ добтолhон юм. Тиихэтээ хамта тус провинциин Миксюген гэжэ районд байдаг хархис армиин парашютистнүүдэй hуралсалай центрые миномёдуудаар буудаhан байгаа. Энээнhээ шалтагаалан сэрэгэй тэрэ аэродром дээрэ дайсанай 11 вертолёт бута сохигдоhон, 150 солдат хүлhөө буулгагдаhан. Парашютистнүүдэй hуралсалай центрэ патриодуудай добтолхо үедэнь хархис армиин 276 солдат үгы хэгдээ гэжэ мэдээсэбэ.

Австралида уйдхарай үдэр

КАНБЕРРА. (ТАСС). Сайгонhоо зүүн-урагшаа 50 километртэ Урда Вьетнамые сүлөөлхэ национальна фронтын частьнуудтай американска бүлимгэрэгшадай хэhэн байлдаануудта хабаадаhан австралийска зургаадахи батальоной 17 хүн алуулаа, 26 солдат хүндөөр шархатаа гэжэ Австралиин сэрэгэй засагаархид августын 20-до мэдээсээ. Нэгэ үдэрэй турша соо эды шэнээн австралийцуудай гансада гэмтэл хоролтодо ороhониинь дэлхэйн хоёрдохи дайнhаа хойшо энэ ороной түүхэдэ тохёолдоhон эгээн ехэ гээлтэ болоно гэжэ нютагай газетэнүүд мэдэрбэ.

Фон Хассель аяншалгаяа дүүргэбэ

БОНН. (ТАСС). ФРГ-гэй обороной министр Фон Хассель албанай хэрэгээр Канада ошожо, табан хоногой турша соо аяншалаа. НАТО-е бэхижүүлхэ, ФРГ-гэй территори дээрэхи Канадын сэрэгүүдые саашадань үлөөхэ шухала гэжэ Фон Хассель Бонной аэродром дээрэ хэhэн мэдүүлгэ доторо хэлэбэ. Журналистнуудта хандан үгэ хэлэхэ зуураа, Канада «мүнөө НАТО дотор дүүргэдэг ядерна габшагай хүсэнэй үүргэhээ арсаха ёhогүй» гэбэ.

Фон Хассель Канадын обороной министр Хеллиертэй, гадаадын хэрэгүүдэй министр Мартинтай хэлсэнүүдые хэhэн байна. Канадын сэрэгэй авиациин ядерна зэбсэгтэй эскадрилинуудые Баруун Германиин сэрэгэй аэродромуудта абаашаха тухай асуудалда гол анхарал хандуулагдаа. НАТО-гой сэрэгэй эмхиhээ Франциин гарахадань, тэдэ эскадрилинууд Франциин газар дээрэhээ гаража ошохо ёhотой болоно.

Түримхэйшүүл хүсэеэ нэмээнэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). США-гай аэромобильна нэгэдэхи дивизиин үшөө 800 солдат августын 20-до Урда Вьетнамай Куинен портдо ерэбэ. АП агентствын корреспондентын Сайгонhоо мэдээсэhэнэй ёhоор, Урда Вьетнамдахи американска сэрэгүүдэй ниитэ тоонь 297 мянга болобо.

ДРВ-гэй ракетнэ частьнуудай нэгэндэ. Тревога! Ракетэ табигдахаар бэлэн.
ВИА—АПН-эй фото.

Мустафа Амин сүүдлүүлээ

КАИР. (ТАСС). ОАР-ай гүрэнэй аюулгүйе хамгаалха дээдэ сүүд «Аль-Ахбар» газетын редактор байhан Мустафа Амин гэгшые бүхы наhан соонь каторгын хүдэлмэридэ ябуулхаар шиидхээ.

«Гадаадын гүрэнэй» тагнуулшадтай харилсаа холбоо хэдэг, тэдээндэ экономическа ба сэрэгэй нюуса мэдээнүүдые үгэдэг байгаа гэжэ Амин гэмнэгдээ. ОАР-тахи американска посольствын хүдэлмэрилэгшэдэ нюуса мэдээ үгэжэ байха үедөө баригдажа хаагдаhан юм.

Данангын бааза добтологдоо

ХАНОЙ, августын 22. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ армиин подразделени Данангhаа баруун урдуур 6 километртэ байдаг американска полкын штабта августын 17-до добтолоо гэжэ ВИА агентство мэдээсэбэ. Эдэ патриодуудай мэргэн буудалгаар американска 200 солдат хүлhөө буулгагдаа, 38 хуягта транспортёр hандаагдаа, буу зэбсэгүүдэй склад дэлбэлэгдээ.

Донорнууд шуhаяа үгэнэ

ГАВАНА. (ТАСС). Тэмсэн бодоhон вьетнам арадта зориулжа шуhаяа үгэлгэ Чилиин нийслэл хотодо амжалтатайгаар эмхидхэгдээ. 600 гаран хүн Сантьягын донорнуудай пунктнуудта бэшүүлээд байна гэжэ Пренса Латина агентствын корреспондент Сантьягаhаа мэдээсэнэ.

Кеннедиин хушуунда авари болоо

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). hара тээшэ шэглүүлэн табигдаха «Сатурн 5» гэжэ шэнжэлгын ракетэ худар шэнгэн кислородой эюулалдэг сорго дэлбэ hүрөөд, 800 мянган галлон шэнгэн түлишэ шэнэ талмай дээрэ адхаршоо. Ерээдүйдэ табигдаха «Аполлон» гэдэг замбуулинай онгосонуу тэндэhээ дэгдээгдэхэ юм ха гэжэ ЮПИ агентство Кеннедиин хушууhаа дамжуулба.

Тобшохоноор

⊙ Зүүн-Хойто Индиин ...штадта эдеэ хоолой талаар бэрхэтэй байдалай тохёолдоhые буруушаалгын тэмдэг болгон бүхы Ассам штат дотор 12 часай хартал (бүгэдэ ниитын забастовка) болоjо байнхай.

⊙ Тунхаглагдаhан мэдээнэй ёhоор, 1965 ондо Эфиопиин хүн зон 22.590.400 болоhон байна.

⊙ Сириин Араб Республикын Министрнүүдэй совет 1967 оной январиин 1-hээ Сиридэ Тартус гэжэ шэнэ провинци бии болгохо шиидхэбэри гаргаба. Энэ провинцидань гурбан район ороходо байна.

⊙ Мавританиин Исламска Республикын президент болоjо августын 7-до дахинаа hунгагдаhан Моктар Ульда Даддa гэгшэ шэхаан тангаригаа үгэбэ. hунгалтын үрэ дүн тухай мэдээнүүдэй ёhоор, энээндэ бүхы дуунай 96 процентнь үгтэhэн байна.

(ТАСС).

Газетымнай удаадахи номер августын 25-да гараха.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Экономическа, техническэ харилсаа холбоон тухай хэлсээн долоон жэлэй урда тээ СССР Ирак хоёрой хоорондо баталагдаhан юм. Тэрэмнай мүнөө амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байдаг. Тус хэлсээнэй үндэhөөр Ирак автомашина, прибор, станогуудые Советскэ Союзhаа худалдан абана.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Москвич», «ГАЗ» гэжэ совет автомобильнууд Багдадай үйлсэнүүдтэ.

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный —48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни —40-49, идеологический —24-74. 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-03674. Зак. № 817.